

CUVÂNTUL EPISCOPULUI SILUAN

VREMEA CERNERII
VREME DE MÂNTUIRE

Pentru creștin, ziua de 1 septembrie coincide cu Anul Nou, din punct de vedere liturgic și bisericesc. Adică acum începe salba de praznice menită să-i descopere, de fiecare dată mai mult, Taina Mântuirii, adică felul în care Dumnezeu a lucrat și continuă să lucreze la (re)aducerea omului acolo unde îi este obârșia – în Împărăția Lui.

Prin înșiruirea praznicelor și a duminicilor de peste an, se propovăduiește, și în zilele noastre, Împărăția lui Dumnezeu. Fiecare Dumnezeiască Liturghie nu este altceva decât proclamarea solemnă, publică a Împărăției lui Dumnezeu. Astfel, se propovăduiește cuvântul lui Dumnezeu – hrană indispensabilă sufletului, *duh și viață*

(cf. In. 6, 63) – și se face *pomenire de toate cele pentru noi făcute de Domnul*: întruparea, propovăduirea, pătimirea, îngroparea, învierea cea de a treia zi, înălțarea la ceruri și șederea de-a dreapta Tatălui, la care se adaugă, așa cum se pomenește și în Crez, cea de-a doua și slăvita iarăși venire. Astfel, participând la Sfânta Liturghie, ne facem *părtași* la lucrarea cea mântuitoare a lui Dumnezeu și împlinitori ai poruncii date de Domnul apostolilor Săi: *în noaptea în care a fost vândut și, mai vărtos, Însuși pe Sine S-a dat pentru viața lumii, luând pâine în sfințele, preacuratele și fără de prihană mâinile Sale, mulțumind și binecuvântând, sfințind și frângând, le-a zis: Luați, mâncați, **acesta este Trupul Meu,***

care **pentru voi** se frânge, întru iertarea păcatelor. **Aceasta să faceți întru pomenirea Mea.** Asemenea a luat și paharul, după cină, zicând: **Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legământului celui Nou, care pentru voi și pentru mulți se varsă, întru iertarea păcatelor. Aceasta să faceți întru pomenirea Mea.** Că, ori de câte ori, **dacă** veți mânca din pâinea aceasta și din paharul acesta veți bea, moartea Mea veți vesti și învierea mea veți mărturisi, până ce voi veni (cf. 1 Cor. 23, 26; Liturghia Sf. Vasile cel Mare).

Din cele spuse mai sus, reiese că, prin participarea reală și activă la pomenirea a toate cele pentru noi făcute de Domnul, prin **mâncatul** din pâine și **băutul** din pahar – ce ne sunt date de Domnul ca **adevărată**

mâncare și adevărată băutură – devenim păstrători ai **pomenirii morții și învierii lui Hristos**, în perspectiva și **în așteptarea venirii Lui.**

Prin contrast, neparticiparea efectivă și concretă sau participarea formală și „în virtutea inerției” la tainica vestire a Împărăției lui Dumnezeu în Sfânta Liturghie duce, puțin câte puțin, duminică după duminică, generație după generație, la *stingerea* pomenirii lui Dumnezeu și a lucrării Sale mântuitoare în conștiințele oamenilor. Așa se face că perspectiva lui **astăpt învierea morților și viața veacului ce va să fie**, pe care o rostim la finalul Crezului, ajunge să nu mai aibă nici o rezonanță sau consecință în viața noastră de toate zilele.

Pe fondul obișnuinței de a merge la biserică, dar fără a lua parte efectiv la ceea ce se petrece la Dumnezeiasca Liturghie, *taina fărădelegii se lucrează* (cf. 2 Tes. 2, 7) și ea, având ca scop substituirea pomenirii lui Dumnezeu și a nădăjduirii în El cu împrăștierea gândului în grija de multe și nădăjduirea în mijloacele acestei lumi și în propriile puteri. Astfel, primul gând al omului nu se mai îndreaptă în mod spontan și liber către Domnul Dumnezeu, Făcătorul lui, de la Care vin *toată darea ce bună și tot darul cel desăvârșit* (cf. Iac. 1, 17), ci se îndreaptă spre *grija cea lumească*, căutând întru sine sau înspre oameni rezolvarea propriilor probleme.

Vremea de confuzie prin care trecem devine, pentru cel care mai dorește mân-

tuirea și mai caută către Dumnezeu, o **vreme de cernere**. Adică o vreme de separare între ce înclină spre Dumnezeu și bunătățile Lui și ce înclină spre lumea aceasta și plăcerile ei. E alegerea între două modele de fericire: cel propus de Dumnezeu și cel propus de lumea aceasta. Și modelul propus de lumea aceasta este vădit de Dumnezeu (pentru cel care are ochi de văzut) ca fiind un **eșec**. Fericirea propusă de lumea aceasta, începând cu cea propusă lui Adam și Eva de șarpe, în rai, se dovedește a fi **mincinoasă**. Minciuna ascunsă în aparenta „fericire” și „bunăstare” este mai evidentă ca oricând. Devierea de la firesc, pe toate planurile vieții umane, ca urmare a trăirii fără Dumnezeu este, **încă o dată în istorie**, evidentă. Dar „cultura nefirescului” începe a se învăța, mai nou, de la grădiniță, pentru a se căuta stricarea conștiinței omului din frageda pruncie sau, mai rău, chiar din însăși zămisirea și plămădirea lui.

Vremea este, așadar, de a alege calea pe care să mergem în viață și căror criterii să subscriem. Hristos Domnul ni Se propune, și generației noastre, ca fiind **Calea** cea sigură și nerătăcită, **Adevărul** cel dătător de libertate (cf. In. 8, 32) și nemincinos, și **Viața** cea fericitoare și veșnică (cf. In. 14, 6). El Se face celui care Îl primește și crede Lui, ca unui Împărat și Dumnezeu, **hrană, haină luminoasă, fericire și viață**. El devine celui care se unește cu El **totul**, dând sens și rost mântuitor și suferinței, și greutăților, și necazurilor, și prigonirilor, și nedreptăților, și pribegiei,

și singurătății, și întristării, și închisorii, și văduviei, și părăsirii...

A trăi cu și în Hristos nu înseamnă constrângere, așa cum greșit percep cei care nu cred Lui, ci înseamnă a trăi cu **discernământ**. De aceea zice Sfântul Apostol Pavel: *Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos; toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva* (1 Cor. 6, 12). Căci ceea ce te biruiește, aceea te și stăpânește (cf. 2 Pt. 2, 19). Dar cel care Îl cunoaște pe Hristos cunoaște Adevărul, și **Adevărul îl face liber** (cf. In. 8, 32). Căci cel care Îl cunoaște pe Hristos Îl mărturisește ca **Domn și Dumnezeu** (cf. In. 20, 28), în Duhul Sfânt (cf. 1 Cor. 12, 3), iar unde este Duhul Domnului, acolo este **libertate** (2 Cor. 3, 17).

Să urmăim, așadar, îndemnul Sfântului Pavel care zice: *Toate să le cercați; țineți ce este bine. Feriți-vă de orice înfățișare a răului. Însuși Dumnezeul păcii să vă sfințească pe voi desăvârșit, și întreg duhul vostru, și sufletul, și trupul, să se păzească fără de prihană, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos* (1 Tes. 5, 21-23). Căruia fie toată slava și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și în veci. Amin.

+ **Episcopul Siluan**
al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

1 septembrie 2017, la pomenirea Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul, ocrotitor al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

EVANGHELIA DE SÂMBĂȚĂ DIN SĂPTĂMÂNA A TREISPREZECEA DUPĂ POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

„Atunci s-au dus fariseii și au ținut sfat ca să-L prindă pe El în cuvânt. Și au trimis la El pe ucenicii lor, împreună cu irodianii, zicând: Învățătorule, știm că ești omul adevărului și întru adevăr înveți calea lui Dumnezeu și nu-ți pasă de nimeni, pentru că nu cauți la fața oamenilor. Deci spune-ne nouă: Ce Ți se pare? Se cuvine să dăm dajdie Cezarului sau nu? Dar Iisus, cunoscând vicleșugul lor, le-a răspuns: Ce Mă ispitiți, fățarnicilor? Arătați-mi banul dajdiei. Iar ei I-au adus un dinar. Iisus le-a zis: Al cui este chipul acesta și inscripția de pe el? Ale Cezarului, au răspuns ei. Atunci a zis către ei: Dați deci Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu. Și, auzind ei acestea, s-au minunat și, lăsându-L, s-au dus.”

(Mt 22, 15-22)

Acăuta să prinzi în cuvânt pe Cuvântul lui Dumnezeu este un gest de mare nebunie, cu atât mai mult cu cât cei care căutau să facă acest lucru voiau de fapt să vădească de mincinos pe Cel Ce este Adevărul. Sfântul Ioan Gură de Aur constată că pentru o astfel de încercare nici o alianță nu este prea surprinzătoare sau prea nerușinată, pentru că două partide aflate în conflict permanent se unesc pentru a pune în încurcătură pe Învățătorul și pentru a-L dovedi de slăbiciune în fața celor ce-L urmau și-L ascultau: ucenicii fariseilor, pe de o parte, care se împotriveau stăpânirii romane și care refuzau ideea de a trebui să plătească tribut Romei, până la a nega evidența politică a epocii atunci când răspund Domnului într-o altă ipostază: „Noi suntem sămânța lui Avraam și nimănui niciodată nu am fost robi” (In 8, 32), uitând că de mai bine de 95 de ani Ierusalimul se afla sub stăpânire română; pe de altă parte, irodianii erau docili și vânduți regimului roman.

Modul în care este abordat Domnul de această perfidă alianță este viclenia dusă la extrem: aparent, ei Îi recunosc calitatea de „Învățător” și de „om al adevărului care întru adevăr” învață calea Domnului... Câtă stângăcie a formulării frazei se găsește la cei care vorbesc despre lucruri pe care nu le cunosc! Nu se cuvine să-L numești pe Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Care este Adevărul Însuși, „om al adevărului”. Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici spune despre întrebarea pe care Pilat o adresează Mântuitorului: „Ce este adevărul?” (In 18, 38), la care Hristos nu-i dă răspuns, că este formulată cu multă nepricepere și de aceea este fără răspuns; pentru a primi un bun răspuns, Pilat ar fi trebuit să întrebe: „Cine este Adevărul?”, iar Cel din fața lui i S-ar fi revelat ca Adevăr. Pilat ar fi putut să iasă în pretoriu și să zică, în loc de „Iată omul!” (In 19, 5), „Iată Adevărul!”. Adevărul nu este deci „om al adevărului”, ci Fiul lui Dumnezeu Însuși, Calea, Adevărul și Viața (In 14, 6). Acest mod viclean de a-L numi pe Domnul Hristos „om al adevărului” îl descoperă pe falsul mărturisitor, care în altă parte spune: „Te știi cine ești: Sfântul lui Dumnezeu” (Lc 4, 34), iar Mântuitorul răspunde zicându-i „Taci și ieși din el!”. Este vorba despre vindicarea unui demonizat în sinagoga din Capernaum. De ce Iisus îi poruncește demonului să tacă atunci când acesta face o mărturisire despre sfințenia Lui?! Din aceeași pricină că demonii, în viclenia lor, amestecă adevărul cu minciuna și o formulare pe cât de vicleană și falsă, pe atât de înșelătoare. Nu poate să fie numit „Sfânt al lui Dumnezeu” Cel Care este Dumnezeu Cel Sfânt.

De obicei, când Domnul este ispitit de învățătorii Legii vechi, este întrebat despre Lege, pentru a fi pusă la încercare cunoașterea Lui în materie de Lege sau pentru a fi tras la răspundere pentru aparente încălcări ale Legii. În situația de față, când este vorba despre o confruntare a Dreptului Roman cu Legea Mozaică, nu mai este pusă la îndoială cunoașterea Legii, ci I se cere părerea personală, pentru a putea fi mai ușor incriminat: „Ce Ți se pare? Se cuvine să dăm dajdie Cezarului sau nu?”. În capitolul 17 al Evangheliei după Matei se spune că Domnul plătise deja dajdie împreună cu ucenicul Său, Simon Petru, și e greu de crezut că un astfel de amănunt a scăpat celor care Îl urmăreau cu atâta sărg pentru a-L găsi vinovat. Dacă a plătit dajdie, se înțelege că nu se opune acestei rânduieli de stat, dar ucenicii fariseilor nu sunt simpli culegători de păreri, ci vânători de probe acuzatoare. Orice răspuns ar fi adus după sine condamnarea la moarte, pentru că a nu plăti dare Împăratului înseamnă nesupunere, iar a plăti are, pentru evrei, valoare de părtășie voluntară cu păgânii, care era pedepsită în Legea lui Moise cu lapidare în afara zidurilor cetății.

Atotînțeleptul Fiu și Cuvânt al lui Dumnezeu nu Se lasă prins în cuvânt, ci dă unul dintre cele mai cunoscute răspunsuri ale Evangheliei, trecând mai întâi printr-o etapă a pedagogiei demonstrative: „Dați deci Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu”. Cu alte cuvinte, faceți în așa fel ca să se întorcă la Cezar chipul lui de monedă, iar

chipul lui Dumnezeu, care este în voi, faceți-l să se întoarcă la Dumnezeu. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Romani, completează acest argument, învățând pe creștini astfel: „Tot sufletul să se supună înalțelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de Dumnezeu sunt rânduite. Pentru aceea, cel ce se împotrivesc stăpânirii se împotrivesc rânduielii lui Dumnezeu. Iar cei ce se împotrivesc își vor lua osândă” (Rom. 13, 1-2), după care dă alte sfaturi cu privire la supunerea față de stăpânire, iar în ce privește dajdia zice: „Dați deci tuturor cele ce sunteți datori: celui cu darea, dare; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste” (Rom. 13, 7). Cu alte cuvinte, un bun creștin este liber în mințea și în inima lui de preocupări politice și fiscale, atâta timp cât împlinește voia lui Dumnezeu și se dăruiește Acestuia întru totul, supunându-se rânduielii de stat.

Și Sfântul Apostol Petru îi îndeamnă pe creștini la supunere față de autoritatea politică: „Supuneți-vă, pentru Domnul, oricărei orânduiri omenești, fie împăratului, ca înalt stăpânitor, fie dregătorilor, ca unora ce sunt trimiși de el...” (I Pt 2, 13-14).

Având în vedere cele de mai sus, înțelegem că Domnul Hristos și ucenicii Săi ne învață că mediul potrivit pentru a lucra la mântuirea noastră este o societate așezată pe o bună rânduială politică și socială, bazată pe supunere și ascultare față de autoritatea publică, pentru care datori suntem să ne rugăm și datori suntem să o formăm.

Pr. Liviu Baciu

CUVÂNT FILOCALIC

AVVA PIMEN

A nu răsplăti răului cu rău

Persoană centenară cu un simț acut de seriozitate și plin de frumusețe duhovnicească, un căutător al cărării către Împărăția Cerurilor și „păstor de îngeri”, avva Pimen marchează prin simplitatea sa de ποιμεν.

Din neamul egiptenilor, om simplu și neșcolit, merge într-una din mănăstirile Egiptului, unde se deprinde cu meșteșugul călugăresc, primind de la Dumnezeu darul discernământului și alte daruri, pe care le va folosi în tămăduirea multora.

Un oarecare bățan al Egiptului renumit și prețuit al ținutului, părăsit de oamenii săi, care se alipesc de Pimen, ocărăște și vorbește de rău pe Pimen, invidia fiind cea care îi întunecase gândirea. Dar Pimen, care lămurise pe un frate frământat de cuvintele „a nu răsplăti răului cu rău” (I Tes. 5, 15), își adună frații și le dă poruncă: „Pregătiți câteva gustări, luați o ulcică de vin și să mergem la dânsul, să mâncăm împreună. Poate așa îl vom putea împăca”. Au luat gustările și au plecat, au bătut în poartă după rânduiala călugărească, așteptând blagoslovenia de a intra. Însă invidia, care nu vrea să iasă lesne de la omul care a pofrit-o, le răspunde prin glasul ucenicului că bătrânul nu vrea să-i primească. La o astfel de „blagoslovenie”, în arșița așteptând, Pimen îi răspunde: „Nu plecăm de-aici până nu ne învrednicim să-l vedem pe bătrân”. Acesta, văzându-le smerenia și răbdarea, străpuns până la lacrimi, le-a deschis. Și au intrat și au mâncat împreună, iar pe când mâncau bătrânul le-a zis: „Cu adevărat ce văd acum în fața voastră întrece de o sută de ori lucrurile pe care le-am auzit despre voi”; și din ziua aceea le-a devenit prieten.

Avva Pimen ne arată că patima răutății „are patru forme: prima, de la inimă; a doua, de la ochi; a treia de la limbă; a patra să nu faci rău pentru rău. Dacă poți să-ți cureți inima,

ea nu mai ajunge la ochi; dacă ajunge la ochi, ai grijă să nu vorbești; dacă vorbești, împiedică-te să faci rău pentru rău”.

Vedem de aici, o, fraților, că răsplătirea răului cu rău se face nu numai cu fapta, ci și cu cuvântul și cu privirea. Gândind că n-am răsplătit răului cu rău prin faptă să nu credem că suntem îndreptați, deoarece putem supăra pe fratele nostru și cu privirea, și cu vorba, și cu orice altă mișcare. Toate acestea sunt răsplătiri ale răului cu rău. Dar avva Pimen spune că prima formă a patimii răutății este de la inimă, aceasta înseamnă că chiar de nu am răsplăti răului cu rău prin vorbă sau prin faptă ori prin privire sau cu orice mișcare, de vom avea scârbă în inimă asupra aproapelui nostru și ne vom mâhni asupra lui, tot vinovați suntem ca și cum am răsplăti răului pentru rău.

Zis-a un bătrân oarecare: nu este mai rău lucru și mai amar decât deprinderea și

obiceiul rău, că multă vreme, silință și osteneală trebuie unuia ca acela ca să-și poată tăia și desrădăcina obiceiul și deprinderea lui cea rea. Osteneală au avut mulți, iar vreme n-au avut că i-a pripit și i-a tăiat seceră morții împreună cu obiceiul și deprinderea lor și numai însuși Dumnezeu știe ce va face cu aceia în ziua judecății.

Avva Pimen a zis: „Iată regula de viață pe care Dumnezeu a dat-o poporului lui Israel: să se abțină de la lucrurile nefrești: mânie, furie, invidie, ură, vorbirea de rău a fratelui și celelalte, scrise în Vechiul Testament”. (Pateric)

Avem deci fraților cuvânt de lămurire și de întărire, să ne nevoim până când avem încă vreme, iar Dumnezeului nostru a ne lumina să-i cerem în aducerea aminte și păzirea celor auzite spre a prânzi împreună cu El și sfinții lui în Împărăția Sa.

Pr. Lucian Podar

DUMNEZEU ESTE VIU

Cred eu și trăiesc aceasta?

DE LA CULTUL BISERICII LA TEXTUL SCRIPTURII¹

In prima lună a anului bisericesc sunt câteva sărbători și sfinți care ne determină să scriem despre însușirea lui Dumnezeu de a fi Dătătorul vieții. Între sărbători enumerăm *Nașterea Maicii Domnului* și *Înălțarea Sfintei Cruci*, între sfinți amintim pe *Sfântul Proroc Moise* (4 septembrie) și pe *Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan* (26 septembrie). Aceștia L-au văzut pe Dumnezeu în timpul vieții lor și au rămas în comuniune cu El și după mutarea lor la cele veșnice. L-au văzut pe El *trăind*, prezent fiind în revelație, dar și în porunci, vorbind gură către gură², calități existente doar la o Ființă³. Dintre virtuțile Sfântului Proroc, amintim rugăciunea (Ieș. 32, 31-32), blândețea (Num. 12, 3), credințioșia (Num. 12, 7-8). Aceste virtuți se găsesc și la Sfântul Ioan, iar încununarea lor a fost iubirea amândurora față de Domnul.

Din punct de vedere liturgic, cultul Bisericii Ortodoxe este presărat constant cu texte care trimit la originea vieții, Preasfânta Treime. Foarte succint, vom aminti câte-

1. Deși pentru *Legea duhului* secvența *cultul bisericesc – textul biblic* este cronologică, ea nu este valabilă și pentru *Legea literei*.
2. „«Ascultați cuvintele Mele! De va fi la voi vreun proroc pentru Domnul, am să Mă arăt lui într-o vedenie și-am să-i vorbesc în somn. Nu (tot) așa am să fac și cu slujitorul Meu, Moise: el este (omul) de încredere în toată casa Mea. Lui am să-i vorbesc gură către gură, aieva, nu în enigme; el a văzut slava Domnului»” (Num. 12, 6-8); v. și Ieș. 33, 12-13, 22-23; Ieș. 34, 35 etc.
3. *Ființa* vine de la *ființare* și de la existența care, în acest caz, este prin Sine, El fiind totuși mai presus de ea (Sfântul Dionisie Areopagitul).

va aspecte edificatoare în vederea susținerii acestei teme, împlinind texte vechi și nou-testamentare.

Pentru marea binecuvântare pe care Maica Domnului a primit-o de a-L naște pe Fiul lui Dumnezeu, Tradiția Bisericii, atât în troparul Nașterii sale, cât și în cel al Adormirii, subliniază calitatea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de a fi „Maică a Vieții”⁴. Sărbătoarea

4. La 8 septembrie se cântă: „Nașterea ta, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, bucurie a vestit la toată lumea; că din tine a răsărit Soarele dreptății, Hristos Dumnezeuul nostru. Și, dezlegând blestemul, a dat binecuvântare; și, stricând moartea, ne-a dăruit nouă viață veșnică”; iar la încheierea Postului Adormirii, cântăm: „Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare. Mutatu-te-ai la viață fiind Maica Vieții, și cu rugăciunile Tale izbăvești din moarte sufle-

Înălțării Cinstitei Cruci, știm prea bine, Îl are în centrul ei pe Mântuitorul, „Calea, Adevărul, și Viața”, și lemnul cel de viață făcător al Sfintei Cruci, întrucât prin prefigurările din Vechiul Testament⁵ se arăta puterea de mai târziu a Crucii; apoi, aceasta devine altarul de jertfă al Domnului, căpătând putere de izbăvire, tămăduire și chiar înviere a morților⁶.

Observăm astfel că atributul vieții este intrinsec lui Dumnezeu, întrucât, avându-l în mod natural, Acesta îl dă și celor care cred în El. Prin descrierea celor șase zile ale creației, Sfânta Scriptură Îl prezintă pe *Domnul ca origine a vieții* care aduce de la neființă la ființă⁷, adică are capacitatea de a face să existe ceva care până atunci nu a mai existat și care nici nu poate ființa prin sine însuși.

Numele prin excelență cu care Dumnezeu S-a revelat lui Moise în Egipt este *Eu sunt Cel ce sunt*⁸; în el este cuprins tocmai atributul aseității și al existenței divine. Pe baza acestei mari descoperiri, Moise, ca reprezentant al poporului, a început negocierile cu Faraon în vederea eliberării din robia egipteană⁹. Atunci când Naiman sirianul a mers în pământul Samariei, la Elisei, pentru a se tămădui de lepră, el avea cu sine și scrisoarea regelui Siriei. Iată cum a reacționat regele lui Israel la primirea sulului de la omologul său: „Și a

tele noastre”. Atributul de *Maică a Vieții* (prin Nașterea Fiului lui Dumnezeu) este prezent în multe din cântările primei Sărbători Împărătești din an: „Ioachim și Ana din defăimarea nenașterii de fii, iar Adam și Eva din stricăciunea morții au scăpat, Preacurată, prin sfântă nașterea ta. Aceasta o prăznuieste și poporul tău, de vina greșelilor mântuindu-se, când strigă către tine: Cea stearpă naște pe *Născătoarea de Dumnezeu și hrănitoarea vieții noastre*” (Condacul Sântă Măriei Mici; a se vedea și *Canonul*). Așadar, înțelegem că Maica Domnului devine Maică a Vieții pentru a-L fi zămislit, purtat în pânțele și născut pe Mântuitorul nostru din păcatul adamic și Zdrobitorul morții și al iadului.

5. Moise a despărțit Marea Roșie cu toiagul (Ieș. 14, 16), a înălțat șarpele în pustie pe un stâlp de aramă (Num. 21, 9; In 3, 14-15), a scos apă din piatra lovită cu toiagul (Ieș. 17, 5-6); Iacov și-a binecuvântat nepoții încrucișându-și mâinile pe capetele lor (Fac. 48, 14) etc.
6. Sinaxarul din 14 septembrie scrie că, atunci când Sfânta Elena a găsit Crucea Domnului, aceasta era împreună cu cele ale tâlharilor; prin atingerea celor trei cruci de trupul unui mort, s-a descoperit care era Crucea Răstignirii, deoarece mortul a înviat.
7. La *Rugăciunea punerii-înainte* din Liturgia Sfântului Vasile cel Mare, Biserica se roagă: „Doamne, Dumnezeu nostru, *Care ne-ai făcut și ne-ai adus în această viață ...*”; un alt exemplu, între cele multe, se găsește la finalul *Doxologiei*: „*Că la Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta vom vedea lumină*” (Ps. 35, 9).
8. „Moise a grăit către Dumnezeu: Iată, eu voi merge la fiii lui Israel și le voi spune: «Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi», iar de mă vor întreba: «Care este numele Lui?», eu ce să le spun? Și Dumnezeu i-a grăit lui Moise: «*Sunt Cel-ce-este*», și (mai) zise: «Așa să le spui fiilor lui Israel: *Cel-ce-este* m-a trimis la voi»” (Ieș. 3, 13-14). Textele paralele din Noul Testament sunt: „Eu sunt Alfa și Omega, zice Domnul Dumnezeu, Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Atotțiitorul” (Apoc. 1, 8; a se vedea și 1, 4; 21, 6; 22, 13; Evr. 13, 8 etc.).
9. Ultima și cea mai grea plagă cu care Yahweh a marcat împietrirea inimii lui Faraon a fost tocmai omorârea întâilor născuți ai egiptenilor, care a culminat cu înecarea lui Faraon și a slujitorilor săi, ce căutau să întorcă în robie pe cel *proaspăt născut la libertate*, adică eliberat din slujirea idolilor și din sclavie, Israel.

fost așa: când a citit regele lui Israel scrisoarea, și-a sfâșiat veșmintele și a spus: «Sunt eu oare Dumnezeu, ca să dau moarte și viață, de a trimis acesta la mine un bărbat să-l lecuiesc de lepra lui?» (4 Reg. 5, 7). Din aceste câteva exemple, înțelegem cât de convins era omul biblic de însușirea lui Dumnezeu de a vindeca, de a zămisli prunci¹⁰ și de a reîntoarce la viață¹¹.

O FORMĂ DE JURĂMÂNT APARTE

Una din formele de exprimare des întâlnite în gura prorocilor, și chiar a oamenilor de rând, era „Viu este Domnul (Dumnezeul lui Israel)”; Sfântul Ilie își începe musttrarea către Achaab zicând: „*Viu este Domnul Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel înaintea Căruia stau ...*” (3 Reg. 17, 1); somanita (șunamiteanca) la care au poposit Sfântul Elisei cu Giezi i s-a adresat Sfântului Proroc spunând: „*Viu este Domnul și viu este sufletul tău ...*” (4 Reg. 4, 30). Exemplele pot continua cu Ier. 10, 10, Is. 46, 5; când cele 12 iscoade s-au întors de la cercetarea Canaanului și le-au spus celor din tabără că poporul care urma a fi cucerit era foarte îndrăzneț, având orașe mari și uriași, evreii au cârtit, iar Dumnezeu S-a jurat pe Sine zicând: „*Dar viu sunt Eu și viu este numele Meu și slava Domnului va umple tot pământul ...*” (14; 21, 28). Aceste cuvinte, spuse *la mânie* de Yahweh, îi atenționau în modul cel mai serios cu putință pe toți cei care se îndoiseră de puterea și capacitatea divină de a ajuta că „nu vor vedea pământul pe care l-am jurat părinților lor...” (Num. 14, 23).

Așadar, expresiile de mai sus ne determină să ne întrebăm: pentru care motiv erau atât de folosite?¹² Sunt mai multe răspunsuri. **Mai întâi**, ele indicau o credință profundă a omului de atunci: **primul reper în viață** era Dumnezeu. Omul acelor timpuri era religios, iar *Dumnezeu* îi era *ca un tată*, legătura sa cu El fiind exprimată prin jertfe de animale și produse, prin pelerinaje, prin rugăciuni, prin fapte bune. Așadar, omul acelor vremuri își trăia credința în orice segment al vieții.

În al doilea rând, cel care spunea „Viu este Domnul” făcea o mărturisire de credință, căci el era conștient că *doar* Dumnezeul lui Israel era viu și nu mai existau alți dumnezei;

10. „Și ea (Ana), cu sufletul sfâșiat, s-a rugat Domnului și a plâns tare și a făcut o făgăduință, zicând: Adonai, Doamne Eloai Sabaoth, dacă îți vei pleca privirea spre smerenia roabei Tale și-ți vei aduce aminte de mine și-i vei da roabei tale un prunc ...” (1 Reg. 1, 10-11).

11. 3 Reg. 17, 19-22; 4 Reg. 4, 14-37.

12. Dacă la vremea ei sintagma „Viu este Domnul” se întrebuința ca o exprimare naturală, astăzi lucrurile și clișeele lingvistice s-au schimbat considerabil în rău: în locul auzirii pe stradă a pronunțării pline de respect a numelui lui Dumnezeu, numele divin este asociat cu animalele (necurate), ori Dumnezeu este înjurat, ori este invocat fără socoteală, fapt ce arată decăderea morală și lipsa prezenței concrete a lui Dumnezeu în inima, mintea și faptele omului.

panteonurile țărilor vecine erau pline de divinități mai mult sau mai puțin spiritualizate, care erau fabulații ale minții umane și se comportau ca atare¹³. Dacă doar Dumnezeu lui Israel era viu, atunci în orice confruntare cu alte divinități El *trebuia* să câștige¹⁴ (deci credinciosul se putea baza pe El)¹⁵. **În al treilea rând**, rostirea unor astfel de cuvinte de către Saul într-un jurământ servea drept asigurare că ceea ce spune va și face întocmai, Dumnezeu (atotprezent, atotștiutor) fiindu-i garant (1 Reg. 14, 39).

„EU SUNT ÎNVIEREA ȘI VIAȚA” (IN 11, 25)

Dacă în Vechiul Testament Dumnezeu S-a descoperit ca dătător al vieții și chiar al morții, în Noul Testament nu se mai găsesc locuri în care să se spună că Dumnezeu este cauza morții, ci, dimpotrivă, se face trimitere clară spre om și neascultarea lui de porunca divină. La păzirea Decalogului, Mântuitorul adaugă *Fericirile*, și, ca urmare, bucuria împărtășirii cu Trupul și Sângele Său, lucru care nu era nicicum posibil înainte de Jertfa cea dătătoare de viață: „Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi, și cel ce crede în Mine nu va înseta niciodată” (In 6, 36).

Așadar, creștinului i se oferă posibilitatea de a mânca Trupul și Sângele Domnului, Care este prezent în sine: „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu” (In 6, 51). Ontologic vorbind, consistența pâinii de jertfă liturgică este de o altă natură, de o altă calitate decât cea de la templu, din care, dacă omul gustă, își înnoiește firea. Stăpânind peste viață și moarte, Biserica proclamă biruința Domnului asupra iadului, încheind rugăciunile de pomenire pentru adormiți astfel: „Că Tu ești învierea și viața și odihna adormiților robilor Tăi (numele), Hristoase Dumnezeu nostru, și Ție slavă îți înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte, și Preasfântului și Bunului și *de viață Făcătorului Tău Duh*, acum și pururi și în vecii vecilor, Amin!”

Pr. Cristian Prilipceanu

13. De exemplu, Baal, zeitate canaanită, trăia jumătate de an, iar cealaltă jumătate de an era mort; cosmologii grecești și latinești vorbeau despre o sursă unică a vieții, însă Zeus nu avea calitățile lui Yahweh sau ale Dumnezeului Treimic.
14. Tocmai așa s-a petrecut cu vrăjitorii și plăgile Egiptului, când divinitățile aceluia pământ nu s-au putut împotrivi lui Yahweh. La fel a pățit-o și Dagon din Așdod (1 Reg. 5, 2-4). Iosua i-a încurajat pe evrei la trecerea Iordanului, spunându-le că așa cum apele se vor despărți, tot așa puterea lui Yahweh îi va ajuta să cucerească pământul fâgăduit: „Prin aceasta veți cunoaște că *Dumnezeu Cel viu* se află între voi și că-i va nimici cu totul dinaintea voastră pe canaanean ...” (Iisus Navi 3, 10).
15. Despre efectele binefăcătoare ale vieții spirituale a se vedea Diacon Adrian Sorin Mihalache, *Ești ceea ce trăiești*, Editura Trinitas, București, 2017, 137-165.

Dicționar

LITURGIC

CE SUNT ANTIFOANELE?

Antifoanele (αντίφωνον) sunt imnuri (mai ales psalmi din Vechiul Testament cu ipopsalmi) al căror nume provine de la modul alternativ (antifonic) în care erau cântate de către cele două strane sau grupuri de credincioși. Antifonul este o formă importantă a muzicii bisericești, care a avut încă din primele veacuri un loc bine stabilit în practica liturgică a Bisericii.

Istoricul bisericesc Socrate ne transmite informații bine documentate referitoare la prezența cântării antifonice și a Antifoanelor în primele secole, atât în Biserica lui Hristos, cât și în comunitățile eretice. În cazul arienilor, de exemplu, Socrate vorbește despre „*cântare alternativă a imnurilor în sărbători ținute constant pe timpul nopții*” (*Istoria Bisericească* VI, 8) și mai aflăm, de asemenea, că tradiția atribuie această cântare antifonică Sfântului Ignatie al Antiohiei (+106). Următoarea afirmație din scrierile lui Socrate este concludentă: „*Să spunem de unde și-a luat începutul cântarea alternativă a imnurilor în Biserică. Sfântul Ignatie al Antiohiei, în Siria, al treilea episcop după Apostolul Petru, care a fost el însuși contemporan cu Apostolii, a avut o vedenie cu îngeri care slăveau Sfânta Treime cu imnuri cântate alternativ, și astfel a predat modul cântării, cunoscut în viziune, Bisericii din Antiohia; de acolo a fost dezvoltată această tradiție în toate Bisericile*”¹.

1. Konstantin Nikolakopoulos, *Imnografia ortodoxă la început și astăzi – Dicționar de termeni liturgici și imnologici*, trad. Diac. Alexandru Ioniță, Editura Basilica, București, 2015, pp. 81-82.

Astăzi, antifoanelor le sunt atribuite mai multe înțelesuri. Din punct de vedere imnologic și muzical, în liturgica ortodoxă sunt cunoscute mai ales trei antifoane, care alcătuiesc prima parte a Liturghiei Catehumenilor. În Biserica Ortodoxă Română, la Liturghie se cântă în duminici *Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul...*, la antifonul întâi, imnul *Unule-Născut...*, la antifonul al doilea, și *Fericirile*, la cel de-al treilea. În mănăstiri și în unele parohii, primul și al doilea antifon sunt însoțite de psalmii 102 și 145, iar *Fericirile* de anumite stihiri din Canonul Utreniei.

La praznicele împărătești se cântă antifoane speciale: *Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule, mântuiește-ne pe noi* în locul primului antifon, *Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...* (în funcție de praznic se schimbă textul), *pe noi, cei ce-Ți cântăm: Aliluia*, dimpreună cu imnul *Unule-Născut...* în locul antifonului al doilea, iar în locul *Fericirilor* se pune troparul zilei².

Pentru zilele de rând, însă, Catavasierul (Octoihul mic) indică a se cânta la Liturghie următoarele: *Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Mântuitorule, mântuiește-ne pe noi* (la primul antifon), *Pentru rugăciunile sfinților Tăi, Doamne, mântuiește-ne pe noi* (la al doilea antifon) și *Mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ești minunat întru Sfinți, pe noi cei ce-ți cântăm: Aliluia*³.

2. În Biserica Ortodoxă Greacă, aceste antifoane se pun în duminici.
3. Din păcate, din lipsă de practică liturgică,

Amintim, de asemenea, și cele 15 antifoane din Vinerea Mare, care grupează în total 55 de imnuri poetice, împărțite în cinci unități, dar și antifoanele utreniei duminicale, pe cele opt glasuri, dar care din limba greacă s-ar traduce, mai exact, *cântările treptelor*, după psalmii 119-133, care erau denumiți la fel și care erau cântați de către evrei după întoarcerea din robia babilonică, la urcarea treptelor spre templu, la marile sărbători.

CE SUNT IPOPSALMI?

Ipopsalme (ὑπόψαλμα) formează ultima parte dintr-un verset al unui psalm, repetată de mai multe ori de toată comunitatea condusă de psaltți. Maniera ipofonică (ecfonică sau recitativă) în care sunt cântate aceste imnuri este cunoscută sub numele de Ἰπὴχησις, stil de interpretare care are la bază isonul (tonul principal al fiecărui glas bisericesc).

Ipopsalmele, provenind din tradițiile liturgice ale comunităților iudaice și devenind astfel continuitate istorică cu acestea, se regăsește mai ales la cântarea antifonică: două coruri sau strane cântă alternativ câte un verset din psalmi, la care se adaugă câte un verset din ipopsalm.

Inițial, acești ipopsalmi se numeau și ipacoi (ὑπακούω = a răspunde). Următoarea

preoții și cântăreții omit de cele mai multe ori această rânduială pentru zilele de rând.

informație provenită de la Sfântul Vasile cel Mare este destul de interesantă din punct de vedere istoric: „Ei se împart în două grupe și psalmodiază împreună alternativ, meditănd la cuvintele Scripturii și întărindu-se duhovnicește prin întrebuințarea lor (...) Apoi ei lasă iarăși pe unul să înceapă cântarea și ceilalți cântă apoi împreună”.

În imnografia timpurie existau diferiți ipopsalmi, de exemplu *Aliluia* sau *Doamne, miluiește-mă*, care cu timpul s-au dezvoltat în imnuri independente și însăși denumirea lor s-a schimbat în ephimnia sau ephymnion (ἐπί + ὕμνος), care s-ar traduce în limba română prin refren. Din aceste refrenuri, unele care conțineau o mărturisire de credință mai relevantă s-au transformat treptat în imnuri foarte cunoscute, precum *Hristos a înviat, Mântuiește-ne pe noi* și altele.

Preot Daniel Stîngă

(adaptare după lucrarea *Imnografia ortodoxă la început și astăzi – Dicționar de termeni liturgici și immnologici* a lui Konstantin Nikolakopolos, în trad. Diac. Alexandru Ioniță, Editura Basilica, București, 2015)

SFÂNTUL NICOLAE VELIMIROVICI

și

STAREȚUL SILUAN

Fragmente din articolul Maicii Pelaghia de la Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” din Essex, apărut în *Buisson Ardent*, *Cahiers Saint-Silouane l’Athonite*, 4/1998

„Nu știu exact ce s-a petrecut între ei, însă ierarhului Nicolae îi plăcea să vină adesea la Muntele Athos și, la fiecare vizită, se grăbea să-l întâlnească pe Sfântul Siluan”, povestește Părintele Sofronie. Starețul era un bărbat foarte simplu și nu vorbea tuturor despre cele pe care le scrisese; un om nu poate fi judecat doar după cuvintele sale. Doi episcopi îl aveau la mare cinste: Preasfințitul Veniamin din Rusia, care s-a săvârșit ca igumen al Mănăstirii din Pskov, vechi lăcaș de cult ce trebuia să se afle sub îndrumarea unui episcop, și Înaltpreasfințitul Nicolae, care era mitropolit. Acesta din urmă avea pentru Starețul Siluan o admirație vecină cu venerația, care Starețului nu-i făcea plăcere. Într-una din zile, Înaltpreasfințitul Nicolae s-a dus la pangar împreună cu Starețul. Ierarhul îi întindea lui Siluan fiecare carte pe care o cumpăra, pentru ca acesta s-o pună într-o ladă. Voia astfel ca fiecare lucrare să

fie binecuvântată trecând prin mâinile Starețului. Părintele Siluan făcea mereu ascultare, însă toate acestea îl stinghereau și, jenat, a păstrat tăcerea până când, văzând cartea Sfântului Macarie cel Mare, a spus: „Mare sfânt!”. Iar Mitropolitul Nicolae i-a răspuns: „Se află aici unul și mai mare decât Sfântul Macarie...” [...]

Apoi, de fiecare dată când Mitropolitul Nicolae venea la Athos, se grăbea să-l vadă în primul rând pe Stareț, și abia apoi pe igumeni. Îl lua pe după umeri și ceilalți – cei care aveau îndatoriri administrative în cadrul mănăstirii – nu înțelegeau aceasta. Unii gândeau chiar: „E o sminteală”. Aceasta deoarece, chiar dacă purtarea Starețului era fără prihană, îndoielile existau totuși. [...]

De fapt, ierarhul Nicolae avea o enormă datorie de recunoștință față de Starețul Siluan. Venise pentru prima dată la Athos în perioada în care trecea prin mari încercări duhovnicești, iar Starețul îl ajutase să

discearnă și să-și rezolve problema. Același lucru s-a întâmplat și cu mine: nimeni înainte de el nu a putut să-mi dea un răspuns. Părintele Stratonic, un vestit Stareț din Caucaz, îl cinstea și el pe Siluan: Părintele Stratonic avea harul rugăciunii și al cuvântului, însă Starețul i-a lămurit o întrebare al cărei răspuns nu îl cunoștea. [...]

Într-un articol asupra primei ediții a cărții Părintelui Sofronie despre Starețul Siluan, Mitropolitul Nicolae scria: „Dacă cineva merge la Muntele Athos și caută spre blândețea călugărilor, poate gândi că viața lor este plicticoasă și fără sens. Din afară, avem această impresie pentru că puțini oameni pot desluși neîncetata luptă lăuntrică ce se desfășoară în sufletele lor, războiul mai presus de fire și nevăzut, nu doar împotriva stăpâniilor, împotriva puterilor întunericului, ci încă și – cel puțin pentru cei care sunt începători – împotriva trupului și a sângelui, împotriva pornirilor trupești și a patimilor!” [...]

În a doua parte a cărții, Părintele Siluan scrie cum această luptă l-a adus la deznădejde și aproape la sinucidere. Maica Domnului i-a apărut în vremea agoniei sale, curățindu-l de toată dorirea cea necurată a trupului și a sângelui. Hristos i s-a arătat și i-a dăruit puterea de a birui gândurile cele pământești și duhurile cele viclene. Și astfel, după un sfert de veac de luptă lăuntrică, ostașul a aflat biruința: căutătorul lui Dumnezeu a devenit „cunoscătorul lui Dumnezeu, ucenicul – învățător”. [...]

Starețul Siluan a fost, de asemenea, povățuitorul meu. Odată l-am întrebat: „Părinte Siluan, gândesc că rugăciunea inimii trebuie să vă fie împiedicată de toți acești oameni care vin la pangar să cumpere icoane, cruci și alte obiecte. Nu v-ar fi mai bine dacă ați merge în pustia Karuliei și acolo să viețuiți în pace – asemenea celor sihaștri precum părintele Teodosie, prințul Partenie, Dorotei, Calinic – sau să vă așezați într-o peșteră, ca părintele Gorgonie?”. „Am trăit deja într-o peșteră, mi-a răspuns Siluan. Trupul meu e peștera sufletului și sufletul meu e peșteră pentru Duhul Sfânt. Și mă bucur să slujesc norodul lui Dumnezeu, fără a ieși din peștera mea.” [...]

Cu toată înflăcărarea de a sluji fiecărei persoane, cu toată minunata sa smerenie și bunăvoirea sa cea plină de dragoste, Starețul Siluan vorbea cu autoritate despre cele dumnezeiești. Vorbea despre Dumnezeu cu o uimitoare intimitate, întocmai cum un prieten vorbește despre un apropiat al său. „Îl cunosc pe Dumnezeu; e bun, blând și milostiv”, spunea el. Dragostea Starețului, rugăciunea sa cu lacrimi, a acoperit păcatele păcătoșilor, a îndreptat pe răufăcători, a îmbărbătat pe cei descurajați, a tămăduit bolnavii și a potolit furtunile. Mărturiile pentru toate cele spuse le putem afla în această carte. [...]

Ca răspuns la această recenzie, ierahul Nicolae, de asemenea, a spus într-o zi: „Sfinții au străbătut cea mai lungă cale pe care ființa umană o poate străbate: aceea care duce de la iad la Paradis”.

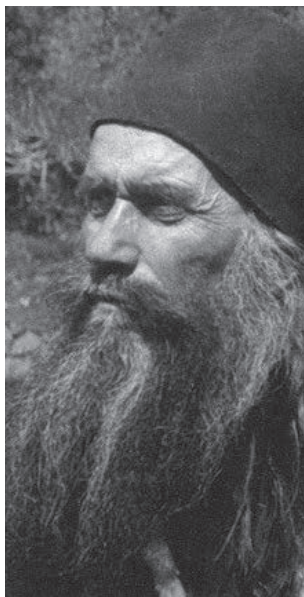

Icona pictata de Valérie Cagnat

S F Â N T U L SILUAN ATHONITUL¹

24 SEPTEMBRIE

Această nouă stea a Bisericii a văzut lumina zilei în anul 1866, în sânul unei sărmâne familii de țărani din provincia Tambov din Rusia. Încă de la vârsta de patru ani, copilul zicea: „Unde este Dumnezeu? Când o să mă fac mare, o să străbat tot pământul ca să-L găsec!” Istorisirile despre nevoitori și sfinți aprindeau în sufletul lui dragostea de Dumnezeu și, cu gândul mereu la Domnul, dorea cu lacrimi să ducă viață monahicească. Însă, încet-încet, a pierdut această râvnă copilărească și, având un trup foarte puternic și un caracter jovial, a început să

ducă o viață desfrănată, asemenea celorlalți țărani. Astfel că într-o zi, în timpul unei certe, a fost cât pe ce să ia viața unuia dintre rivalii săi. Această întâmplare l-a ajutat însă să-și revină. Câteva zile mai târziu a văzut în vis cum îi intră un șarpe în gură și a auzit glasul Maicii Domnului zicându-i cu o blândețe de nespus: „Așa cum îți este ție scârbă de șarpele acesta, asemenea nici mie nu îmi

place felul în care-ți duci viața!” Răvășit de descoperirea aceasta, și-a schimbat întru totul felul de a trăi și, pocăindu-se din tot sufletul, nu mai avea în minte decât Sfântul

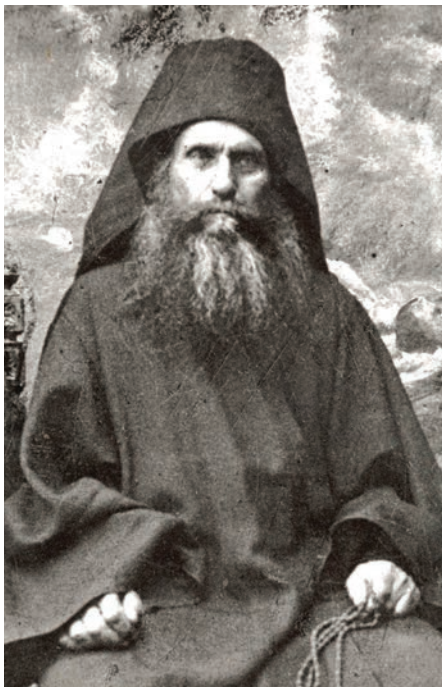
1. Cinstirea sa a fost recunoscută de către Patriarhia de la Constantinopol în anul 1988. În Bisericele care urmează vechiul calendar este prăznuit pe data de 11 septembrie. Rezumăm aici remarcabila carte a ucenicului său, Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009.

Munte Athos și Judecata de Apoi. În anul 1892, de cum și-a terminat serviciul militar, a luat vaporul către Sfântul Munte, devenind frate la marea mănăstire rusă a Sfântului Pantelimon, care era pe atunci mai înfloritoare ca nicicând, având o obște de aproape două mii de monahi.

Aflând el, după mărturisirea tuturor păcatelor sale, că acestea îi fuseseră întru totul iertate, a fost cuprins de mare bucurie, uitând de pocăința sa cea adâncă, astfel că a căzut degrabă pradă gândurilor desfrânate. Necunoscând defel meșteșugul luptei împotriva gândurilor, a avut ispite mari, ba chiar a vrut să se întoarcă în lume pentru a se căsători.

Părintele său duhovnicesc l-a îndemnat să nu mai primească niciodată niciun gând necurat, ci să le alunge prin *Rugăciunea lui Iisus*, de cum se înfripau în mintea sa. Astfel că, în timpul celor patruzeci și cinci de ani de viață monahicească, niciodată nu a mai primit robul lui Dumnezeu vreun gând păcătos și, aducându-și aminte de dragostea lui Dumnezeu și de blândețea Sfântului Duh, niciodată nu s-a mai aprins de mânie. Inițiat în viața duhovnicească, mai degrabă prin ritmul regulat al vieții de mănăstire decât printr-o învățătură teoretică, a început să lucreze neconținut cu râvnă *Rugăciunea lui Iisus*: în timpul zilei, la ascultările pe care le împlinea cu sârguință, lepădându-se întru totul de voia sa, dar mai cu seamă noaptea, pe care, încet-încet, a început să o petreacă în rugăciune, în picioare sau așezat pe un taburet, nedormind decât o oră sau două, cu întreruperi.

La doar trei săptămâni de la intrarea sa în mănăstire, pe când se ruga dinaintea icoanei Maicii Domnului, rugăciunea i s-a coborât în inimă și a început să țâșnească de la sine, neîncetat și fără nicio efortare. După primirea acestui har, pe care Domnul îl dăruiește uneori celor începători, a urmat o luptă crâncenă cu gândurile ce veneau de la diavoli, care uneori îi spuneau că e sfânt, iar altele îl aruncau în deznădejde, făcându-l să-și piardă încrederea în mila dumnezeiască. Într-o noapte, chilia sa s-a umplut deodată de o lumină mare care a cuprins și trupul său; simțind însă pierderea pocăinței în rugăciune, a înțeles că era pradă unei înșelări diavolești. Șase luni a dus sfântul o luptă aprigă împotriva tuturor ispitelor de la diavoli, rugându-se din răspuțuri pretutindeni unde se afla, la biserică sau la ascultarea sa de la moară. Într-o bună zi, ajuns pe culmile deznădejdii și rămânând multă vreme buimac, așezat pe patul său, și-a zis: „Dumnezeu este neînduplecat!” Într-o clipă, sufletul său a fost cuprins de spaima de moarte a deznădejdii, și preț de aproape o oră a trecut prin chinuri de nedescris. Luând el apoi parte la slujba vecerniei care era săvârșită în paraclisul morii, de cum a rostit rugăciunea: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul*, privind icoana lui Hristos și iconostasul, a fost cuprins deodată de o lumină mare – dulce și pașnică de data aceasta – și l-a văzut pe Hristos viu, Care-l privea cu blândețe și bucurie, învăluindu-i întreaga ființă cu o dragoste ce îi purta duhul spre vederea lui

Dumnezeu, depășind orice imagine. Spunea mai apoi că, fără nici o îndoială, în Duhul Sfânt cunoscuse că Domnul nostru Iisus Hristos i se arătase și îi făcuse parte de vederea Harului în plinătatea sa. Când vedenia s-a spulberat, sufletul său a rămas pradă acestei iubiri de Domnul, astfel că zi și noapte înseta de cel Iubit, strigând: „Tânjește sufletul meu după Domnul și cu lacrimi caut pre El. Cum să nu Te caut? Tu mai-nainte spre mine ai căutat și mi-ai dat a mă îndulci în Duhul Tău cel Sfânt și sufletul meu Te-a iubit”.

Imediat după această arătare a Domnului, diavolii și-au început iarăși năvălirile, de data aceasta prin gânduri de mândrie. Uneori primea scurte mân-

gâieri ale harului, însă, când acesta se îndepărta și demonii își reluau asalturile, sufletul îi era pradă unei suferințe de nedescris. Pentru a păstra harul, sfântul a dus cincisprezece ani de lupte ascetice care erau adesea peste puterile omenești. În anul 1896 a primit Schima Mică. Din exterior viața sa părea a fi la fel cu a tuturor monahilor, însă forța luptei sale sufletești îl învăța încet-încet desăvârșirea marilor nevoitori de altădată.

În timpul uneia dintre aceste nopți de luptă împotriva gândurilor, pe când un demon îi apăruse dinaintea icoanei lui Hristos pentru a fi cinstit, Siluan L-a chemat pe Domnul să-i sară în ajutor. Și L-a auzit pe Hristos spunându-i: „Pe cei mândri îi luptă mereu diavolii”. „Ce gânduri trebuie să am, Doamne, pentru ca sufletul meu să fie smerit?”, a întrebat el. „Ține mintea în iad și nu deznădăjdui!”, i-a răspuns Domnul.

Prin acest cuvânt – trimis în chip profetic întregii noastre generații – Domnul îi arăta că trebuie să ne nevoim spre a câștiga smerenia lui Hristos, Care a zis: „Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima” (*Matei 11, 29*) și că această smerenie este calea împărătească ce duce la rugăciunea cea curată și la nepătimire. De atunci, harul lui Dumnezeu s-a sălășluit pururea în sufletul Sfântului Siluan, aducându-i pace și stăpânirea tuturor mișcărilor sufletului. Zicea că imediat ce mintea sa nu mai era ațintită la focul iadului, gândurile rele își recăpătau întreaga putere. Prin acest dar al smereniei dumnezeiești, Hristos i-a umplut inima cu o dra-

goste de nespus pentru toți oamenii, pentru întregul Adam, astfel că se ruga cu lacrimi de foc pentru întreaga lume – și mai ales pentru cei adormiți – și învăța că ultimul criteriu al adevăratei cunoașteri este dragostea de dușmani. Vorbind despre aceasta, zicea: „Să te rogi pentru ceilalți înseamnă să-ți verși sângele”.

La puțină vreme după ce a primit Schima Mare (1911), dorind să se roage neîncetat, a cerut binecuvântare să meargă să viețuiască în Vechiul Russikon, un metoc al mănăstirii aflat sus pe munte, unde trăiau în acea vreme nevoitorii cei cu viață aspră. A răcit însă, astfel că tot restul vieții sale a suferit de dureri de cap pe care le socotea drept pedeapsa neascultării sale. După un an și jumătate, a fost chemat înapoi la mănăstire pentru a îndeplini funcția de iconom. Avea în subordine mai bine de două sute de muncitori, însă nu a slăbit nicidecum nevoițele sale ascetice, rugându-se cu și mai multă râvnă. Dimineața mergea în ateliere ca să împartă sar-

cinile, după care se întorcea în chilie ca să se roage cu lacrimi pentru acești oameni, pentru familiile lor și pentru lumea întreagă.

Acest smerit călugăr athonit, care a trăit întreaga-i viață, în taină, mucenicia rugăciunii pentru lume, a lăsat moștenire Bisericii, asemenea unui nou proroc, un rezumat al mesajului creștin, precum și calea cea sigură pentru a ajunge la desăvârșire. Și-a petrecut tot restul vieții sale ajutând lumea cu rugăciunea sa și rugându-L pe Domnul cu stăruință ca toți oamenii să Îl cunoască prin harul Sfântului Său Duh. Și sfârșindu-și călătoria de aici, de pe pământ, a adormit cu pace pe 24 (11) septembrie 1938.

SINAXARUL

*Părintelui Macarie Simonopetritul,
luna septembrie*

BOGĂȚIA

Cu puțin timp înainte de Sfintele Paști, profesoara le-a pus elevilor două întrebări: „Cine considerați că e cel mai sărac dintre voi? Și cine considerați că ar trebui să primească un cadou de Paști?”.

Copiii care se considerau săraci au ridicat mâna.

Orașul era mic și toți se cunoșteau. Nu doar după nume, dar se știa chiar și de unde veneau, ce făceau, cum trăiau, cine le erau rudele, câți bani aveau...

După ore, profesoara l-a chemat la ea pe Dini, un copil de 8 ani. Părinții săi erau veniți de foarte departe, de puțin

timp și toți știau că sunt foarte, foarte săraci! I-a oferit un scaun și l-a întrebat de ce nu ridicase mâna în clasă.

Dini a răspuns:

— Pentru că eu nu sunt sărac.

— Și cine e sărac, după părerea ta? I-a întrebat profesoara.

— Copiii care nu au părinți!

Doamna a rămas fără replică, uitându-se la copil cu ochii mari... Câtă dreptate avea!

În ziua următoare, tatăl lui Dini se întoarse acasă cu un surâs larg întipărit pe față. Le spuse tuturor că profesoara l-a vizitat la locul său de muncă.

— Ar trebui să fim foarte mândri de fiul nostru! adăugă el și îi povesti mamei cele discutate cu profesoara.

În Sâmbăta Mare, când toți încercau să se pregătească pentru Învierea Domnului și cu hăinuțe noi, fiecare după posibilități, ca să cinstească marea sărbătoare a creștinilor mai întâi la biserică, și apoi cu familia și cei dragi, Dini primi un cadou ce conținea două perechi noi de pantofiori: una pentru el și alta pentru sora lui mai mică. Nu mai avuseseră niciodată pantofiori noi!

Dar, chiar dacă nu ar fi primit nici un cadou, Dini știa că familia lui era cea mai bogată din lume!

MORALA:

Familia e unicul cont bancar adevărat din lumea asta. Un creștin adevărat nu-l lasă niciodată gol! Vărsați în el, în fiecare zi, dragoste, sensibilitate, fidelitate și sacrificiu. Dobânda va fi peste așteptări!

An grup de tineri manageri ce tocmai terminaseră o săptămână de cursuri de perfecționare fugeau pe coridoarele aeroportului. Era vineri seara și toți voiau să fie acasă în weekend.

Erau în întârziere. Zborul lor era deja anunțat la poarta de îmbarcare. Strângând la piept valizoarele și biletele, cu pașapoartele în mână, alergau și alergau...

Dintr-o dată și fără voie, doi dintre ei se împiedicară într-un cărucior cu fructe și vărsară pe jos un coș cu mere. Acestea căzură și se risipiră pe podea. Tinerii își continuară fuga, fără să se oprească sau să se uite înapoi. Și reușiră să urce în avion... toți, mai puțin unul. Acesta se opri, din milă pentru proprietara căruciorului cu mere. Le strigă prietenilor lui să nu-l aștepte și-și sună soția pentru a o anunța că va sosi cu următorul avion. Apoi se întoarse la locul unde avusese loc incidentul și văzu că toate merele erau încă pe jos.

Surpriza i-a fost enormă când realizează că proprietara merelor era o fetiță oarbă. O găsi plângând, cu lacrimi mari ce-i curgeau pe obrăjori. Pipăia pe jos, încercând în zadar să găsească merele, în timp ce mulțimea de persoane trecea fără să se oprească, fără ca măcar unuia să-i pese de ceea ce se întâmplase. Tânărul îngenunche lângă ea și adună merele risipite pe jos, punându-le din nou în coș; văzu astfel că multe dintre ele, căzând, se stricaseră. Când termină, își scoase portmoneul și o întrebă pe fetiță:

— Ești bine?

Ea, surâzând, dădu din cap că da. Bărbatul îi puse în mână o bancnotă de 100 de euro. Apoi continuă:

— Te rog să primești acești bani. Sunt pentru paguba pe care ți-am făcut-o. Sper că nu ți-am stricat toată ziua! Tânărul începu să se îndepărteze, dar fetița strigă după el:

— Ești Tu, Iisus?

El se opri și se întoarse să-i privească ochisorii orbi...

Ea continuă:

— Ești Tu, Iisus...?

Tânărul porni spre avionul său, întorcându-se de câteva ori spre fetiță, cu această întrebare ce-i ardea și-i făcea să vibreze sufletul: „Ești Tu, Iisus?”.

AEROPORTUL ȘI POLIȚISTUL CARE A SALVAT HRAMUL

*„Și zic vouă că mulți de la răsărit
și de la apus vor veni și vor sta la
masă cu Avraam, cu Isaac și cu
Iacov în împărăția cerurilor.”*

(Mt 8, 11)

Fiecare început de an bisericesc este marcat de multe evenimente în parohii; la multe dintre aceste evenimente se rânduiește să particip și eu: hramuri, conferințe, cateheze, seri duhovnicești și altele. De multe ori, ca să poți ajunge în toate locurile, e nevoie de ceva rugăciune, ca să prinzi legăturile între avion, tren și vreo mașină care te ia de la o destinație și te duce la alta. E mereu un prilej să cunoști oameni noi, chipuri noi, caractere noi și de fiecare dată rămâi uimit când descoperi în fiecare persoană o nouă amprentă a lucrării dumnezeiești. De multe ori am fost fascinat de tainele lui Dumnezeu, ascunse în unele dintre cele mai profunde suflete pe care am avut ocazia să le întâlnesc.

Așa a rânduit Domnul, ca într-un an să merg la una dintre mănăstirile noastre din sud, mănăstire care aduce multă bucurie și mângâiere nu doar românilor ortodocși din zonă, ci și multor italieni, care au o evlavie deosebită pentru viața monastică și sunt foarte mândri că anume acolo este o adevărată mănăstire, cu monahi precum odinioară. Ei sunt ferm convinși că Domnul îi ocrotește și îi ajută mereu pentru rugăciunile călugărilor.

Acea zi petrecută la mănăstire a fost foarte binevenită, bateriile duhovnicești au fost din nou încărcate la maxim și am prins putere pentru următoarea perioadă, care se arăta a fi destul de încărcată.

Drumul spre aeroport a fost unul rapid, fără prea multe peripeții. Ele au început însă odată cu ajungerea la destinație. Ca în toate aeroporturile moderne, și în acest modest aeroport din sud au fost instalate de puțin timp borne electronice pentru formalitățile de check-in. Trebuie să vă mărturisesc ceva înainte de a continua...

Italianii din sud sunt foarte conservatori și nu privesc cu ochi buni inovațiile, mai ales cele tehnologice. Italianul din sud e om de suflet, om care se încrede în cuvânt mai mult decât în orice. Onoarea este virtutea numărul unu la acești oameni, care au o sensibilitate aparte față de valorile familiei, ale bisericii și, în general, față de toate valorile creștine.

Când m-am apropiat de prima bornă electronică disponibilă pentru a face check-in-ul, îndată ce am introdus datele de identificare mi-am dat seama că rezervarea pe care credeam că o am, pentru a ajunge la o altă destinație, în realitate nu exista... Mi-am zis că poate am greșit ceva și am încercat să refac toată procedura, dar fără sorti de izbândă. Am observat că lângă mine apăruse un polițist: era cel care asigura ordinea în aeroport. Fără să-mi dau seama, între noi s-a înfripat un dialog la care nu m-aș fi așteptat niciodată.

– Sunteți călugăr cumva? întreabă, parcă timid la început, polițistul.

– Da, îi spun eu, cu un ton mai curajos.

– Sunteți călugăr ortodox, așa-i? Și sunt aproape sigur că veniți de la mănăstire!, zice polițistul cu mai mult zel și cu o bucurie deosebită că, într-adevăr, veneam de la mănăstire, mănăstire emblematică în acea zonă, mănăstire cu adevărată viață duhovnicească.

– Da, îi răspund eu, tocmai mă întorc de la mănăstire și trebuie să merg în nord, la un hram într-o parohie unde a binecuvântat episcopul să slujesc.

– Păi, hai să vă ajut, cu ce vă pot ajuta?! zice polițistul cu o și mai mare bucurie, încercând să deslușească numele meu din buletin ca să putem face check-in-ul.

– Încerc să fac check-in-ul..., am început să-i explic.

– ...Și nu merge, eram sigur că nu merge, le-am spus de nenumărate ori să nu aducă aceste borne, astea nu sunt bune... Eram sigur că nu sunt bune, nimeni nu reușește să se descurce cu ele...

Și, în același fel încrezător, mi-a luat bagajul din mână și a pornit către serviciul clienți, unde cu siguranță cunoștea pe cineva.

– Haideti după mine, rezolvăm imediat! Cum să nu reușiți să faceți check-in-ul, doar avionul pleacă în 45 de minute...?! Și doar le-am spus de atâtea ori că nu sunt bune calculatoarele astea! Nu era oare mai bine înainte, când aveai o persoană în față, când puteai să vorbești cu cineva....? Și doar le-am zis!!! Dacă nu le ziceam, mai înțelegeam, dar eu le-am zis!

Și, tot vorbind, am ajuns la serviciul clienți... unde, trecând înaintea cozii, polițistul a explicat problema mea unei doamne care încerca amabil să înțeleagă ce se petrece:

– Vedeți că iarăși nu vă merg calculatoarele?! Părintele trebuie să ia avionul în 45 de minute și nu poate face check-in-ul. Off, calculatoarele astea! Vai de noi! Să ne fie rușine!

În timp ce doamna de la ghișeu încerca să înțeleagă de ce nu apar pe lista pasagerilor, polițistul a început să mă încurajeze:

– Mai puteți, părinte? Lăsați că rezolvăm imediat, ne ajută Domnul, nu ne lasă. Să știți că eu le-am spus să nu pună acele borne automate, dar ce, credeți că m-au ascultat? Cât m-am rugat la Dumnezeu să lase lucrurile așa cum erau înainte... că era mai bine, dar nu a fost chip...

– Cred că am găsit problema, a zis doamna de la ghișeu. Părintele nu are zbor astăzi, ci peste o lună! La aceeași oră, aceeași cursă! De asta nu poate face check-in-ul, nu e programat pentru azi.

Vă mărturisesc... în acea clipă mi-am dat seama! De oboseală, am încurcat datele! Am cumpărat biletul pentru ziua precisă, dar luna era greșită... Am zis în inima mea: „Doamne, iartă-mă, că din neatenția mea i-am încurcat pe acești oameni, ba i-am și necăjit...”

Am încercat să mai spun un pic de rugăciune în taină și, până să realizez ce se întâmplă, bunul polițist a pornit o discuție cu doamna de la ghișeu, ca să salveze situația! Dacă ratam zborul, pierdeam hramul și dădeam peste cap tot programul!

– Oare nu v-am zis eu să nu puneți borne automate? Ați văzut cum mașinăriile voastre au încurcat datele de zbor ale părintelui?

– Calculatoarele nu încurcă datele, domnule polițist... greșeala a fost făcută la rezervare, a spus doamna timid, nevrând să-l contrazică prea mult pe cel ce încerca să rezolve o situație de nerezolvat.

– Cum să greșească părintele, doamnă?! Nu vedeți că dânsul vine de la mănăstire și trebuie să ajungă neapărat la hram, unde l-a trimis episcopul? După ce că mașinăriile voastre au încurcat treaba, mai dați vina pe părintele? Da' se poate așa ceva?!

Să știți că, în acel moment, m-am făcut roșu ca pepenele! Am vrut să spun că, mai mult ca sigur, eu am greșit rezervarea! Voiam însă să-i rog să găsim o soluție pentru a putea prinde avionul care în câteva minute urma să plece. Polițistul însă nu s-a lăsat:

– Schimbați acum biletul și corecți greșeala, să nu ne facem de rușine în fața unui călugăr! Vă rog frumos! Hai, nu mai stați pe gânduri, nu vedeți că întârzie părintele? Dacă aveți calculatoare stricate, eu ce să vă fac...

Sărmana doamnă nu a mai putut spune nimic... A schimbat biletul, mi-a făcut check-in-ul și mi-a dat cartea de îmbarcare, zâmbind și urându-mi un zbor liniștit (și toate acestea gratis!)... Iar polițistul nostru, care nici prin filme nu mai poate fi găsit, mulțumit de fapta bună pe care o făcuse, mi-a zis:

– Părinte, hai, mergeți repede, se închide poarta! Dar mai întâi binecuvântați-mă și să vă rugați pentru mine!

– Amin!

Atât am reușit să spun, copleșit de emoții...

Pentru polițist m-am rugat. M-am rugat și pentru doamna de la ghișeu. M-am rugat și mă rog în continuare pentru toți acei oameni buni din sud, oameni cu inimă caldă, cu suflet mare, oameni care au loc în inimă și pentru Dumnezeu, și pentru biserică, și pentru călugări, și pentru mireni, pentru tot omul cel necăjit și întristat, pentru tot omul sărac și neputincios, pentru tot omul pribeag și rătăcit, pentru tot omul singuratic și neputincios, pentru tot omul uitat de toți.

De fiecare dată mă bucur când întâlnesc astfel de oameni! Îi privești în ochi și vezi suflete curate, suflete minunate.

Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale și nici un cuvânt nu este îndeajuns spre lauda minunilor Tale!

*Arhimandrit Atanasie
Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului,
Roma*

ARHIEREUL EMILIAN ANTAL TÂRGOVIȘTEANUL UN DESTIN FRÂNT

„Când viața nu ne poate servi în fiecare deceniu cu evenimente istorice, suntem datori să le cunoaștem pe cele trecute, ca cel puțin indirect să ne hrănim sufletul, punând în lucrare cât mai deasă sentimentul dragostei de neam până se transformă în straja demnității și a caracterului de român.”

PS Emilian (Dumitru) Antal

INTRODUCERE

La 15 iunie 1971 trecea la Domnul vrednicul de pomenire arhiepiscopul Emilian Antal, cel care a știut să facă din crucea suferinței și umilinței de pe pământ cale către bucuria și lumina Învierii.

COPILĂRIA ȘI PRIMELE STUDII

Arhiepiscopul Emilian Antal a văzut lumina zilei în orașul Toplița, județul Harghita, la 20 octombrie 1894, fiind al șaselea copil din cei doisprezece ai familiei Dumitru Antal

și Ileana (fostă Cristea). Mama era soră cu Miron Cristea, primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Pruncul primește numele tatălui său la botez.

Primele învățături le primește în familie, mama și bunica sa fiind cei dintâi dascăli ai săi, care l-au învățat nu atât buchea cărții, cât mai ales au contribuit la formarea caracterului viitorului om al Bisericii, pus permanent în slujba poporului cel bincredincios.

Familiiile Cristea și Antal, familii de țărani credincioși, dar și români dârji, adevărați, cu profundă dragoste față de Neam și de Biserica dreptmăritoare, au știut să formeze „oameni” care au fost prezenți în mod activ în momentele importante ale zbuciumatei istorii a poporului român. Cei doi ierarhi, unchi și nepot, viitor patriarh și respectiv arhierueu, vor ști să răspundă “prezent” atunci când Țara și Biserica i-a chemat!

Atmosfera de reală și sănătoasă cucernicie din casa părintească l-a marcat definitiv pe copilul, iar mai apoi tânărul Dumitru Antal, care, mai târziu, depășind firul amintirilor, povestește, cu o sensibilitate rar întâlnită, dar și cu evlavie (despre cele sfinte trebuie să se vorbească cu evlavie!) trăirile religioase legate de noaptea sfântă a Învierii Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Prima noapte a Sfințelor Paști la care a participat, fiind de acum „mare” (de vârstă școlară), l-a umplut de emoție, rămânând un izvor nesecat de credință, pentru întreaga viață, după cum singur va mărturisi “la vârsta bărbatu-

lui desăvârșit”. Drumul către biserica parohială, slujba, care conform unei vechi tradiții se săvârșea la orele 4 dimineața, numărul mare de credincioși care participau, sunetul clopotelor, cântarea preoților și a cântăreților, luarea „Paștilor” în dimineața Învierii, după un ritual stabilit și respectat cu sfințenie, ritual în care rolul esențial îl deținea tatăl; toate acestea nu au constituit nimic altceva decât lecții de credință și de viață, care-i vor servi la împlinirea lucrării la care l-a chemat Dumnezeu.

Preasfințitul Emilian își amintea că primele două clase le-a făcut locuind în casa bunicilor, care era mai aproape de școală, casă în care a văzut pentru prima dată, între icoanele de pe pereți, un tablou care înfățișa sfințirea Catedralei Episcopale din Curtea de Argeș. Biserica mănăstirii se afla în mijloc, de-a dreapta Regele Carol I, iar de-a stânga, Regina Elisabeta, jos, cuvântul Regelui ținut cu ocazia sfințirii – 12 octombrie 1866 –, de o parte Cuvântarea Primului Ministru de atunci, iar de alta, o poezie a marelui poet Vasile Alecsandri. Acest Tablou tânărul Dumitru și-l amintește în casa bunicilor din Toplița Română, județul Covasna, ținut supus imperiului Austro-Ungar, și acest fapt dovedește o dată în plus ce esențe românești viețuiau în familiile Cristea și Antal.

STUDIILE MEDII ȘI STUDIILE SUPERIOARE

Formarea intelectuală presupunea, cum era de așteptat, părăsirea satului natal și înscrierea la liceu. Prima parte a studiilor

liceale le face la Brașov, unde a absolvit liceul inferior, urmând, mai apoi, cursurile liceului superior la Năsăud, unde, în anul 1913, își va lua bacalaureatul.

Când studia la liceul din Năsăud, ocupa și postul de paraclisier la capela ortodoxă a liceului, care era așezată în două camere umede ale Fondului grăniceresc. Acolo se adunau puținii studenți (își amintea PS Emilian mai târziu) credincioși ortodocși la slujbele de duminică, unde se simțeau mai bine decât în oricare altă măreață catedrală. Simplitatea locului, dragostea celor prezenți, măreția slujbei Sfintei Liturghii înălțau sufletul tânărului Dumitru! Nu numai în timpul școlii, ci și în vacanță Dumitru Antal era atras de strana bisericii, de unde dădea răspunsurile la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie și unde s-a format pentru a putea mai târziu să încerce a deschide poarta Teologiei! Aceasta s-a întâmplat în anul 1913, anul absolvirii Liceului Superior de la Năsăud.

Este vrednic de notat faptul că administrația austro-maghiară din Ardeal nu vedea cu ochi buni, și chiar împiedica dezvoltarea și luminarea românilor. Astfel, pe lângă fiii de preoți, toți fiii de țărani mai înstăriți îmbrățișau singura carieră posibilă (alegeau singura școală superioară disponibilă pentru români), aceea de preot sau învățător, dar mai ales cea de preot, care era la mare cinste, carieră pe care o putea asigura Academia Teologică „Andreiană” de la Sibiu.

Majoritatea cărturarilor ardeleni au crescut și au învățat carte „în tinda bisericii”, cu

ajutorul prescurei și în vederea prescurei, care chiar când era puțină, era sigură, nu implica semnături “prea înalte” și nu era împreună cu umilințe de tot felul.

În anul 1916 finalizează studiile la Academia Teologică de la Sibiu, cu certificatul de studii „Absolutor”, fiind un student eminent. Doi ani după aceea, tânărul teolog urmează Cursurile Facultății de Filosofie a Universității din Budapesta. Aici, la Budapesta, s-a preocupat permanent de soarta românilor transilvăneni, intrând în rândurile Societății Studenților Universitari „Petru Maior”, și în calitate de președinte al acestei societăți studențești, dar și în numele tuturor studenților români, va participa ca delegat la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918. Cu o lună înainte, a organizat Sfaturile și Gărzile Naționale pe valea de sus a Mureșului, iar la 27 noiembrie 1918, a fost purtătorul de cuvânt al Ardealului la intrarea Armatei Române în Toplița.

PREGĂTIREA PENTRU PRIMIREA HARULUI PREOȚIEI

Încheiat Primul Război Mondial, dar și după evenimentele de la 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia, tânărul Dumitru Antal refuză să se întoarcă în Budapesta pentru finalizarea studiilor de Filosofie, ci va lucra la Departamentul Ocrotirilor Sociale din cadrul Consiliului Dirigent al Transilvaniei (1919-1924). La scurt timp va fi numit director al Regionalei Sibiu a Societății pentru ocrotirea orfanilor de război, organi-

Biserica Bradu Boteanu

Biserica Bradu Boteanu - interior

zând filiale în toată Transilvania, 10 orfelinate, în care s-a asigurat adăpost, hrană și toate cele necesare unui mare număr de orfani de război.

În timpul ocupării acestor posturi foarte importante pentru acea vreme, în care nevoile erau mari și foarte mari, tânărul Dumitru Antal a primit harul diaconiei pe seama catedralei mitropolitane din Sibiu, la 27 octombrie 1921, ca la 15 noiembrie 1924 să primească harul preoției, dar și prima funcție în Biserică: protopop de Reghin, funcție da care s-a achitat în mod onorabil până în anul 1927. La propunerea chiriarhului, Protoiereul Dumitru Antal se transferă la Cluj, unde episcopul Nicolae Ivan al Clujului îl numește revizor eparhial, post pe care îl va ocupa în perioada 1927-1933. Tot la Cluj este însărcinat și cu responsabilități în ceea ce privește editarea Revistei „Renașterea”.

În anul 1933, la solicitarea unchiului său, patriarhul Miron Cristea, preotul Dumitru Antal părăsește Ardealul și se îndreaptă spre București, unde ocupă postul de preot paroh la biserica Bradu Boteanu, până în anul 1938, când va primi funcția de Inspector general în Ministerul Cultelor.

La parohia Bradu Boteanu a înființat și redactat o mică foaie-cronică parohială, cu articole de

Arhierul vicar Emilian Anai Târgovișteanul cu ocazia aducerii la Ortodoxie a 18 suflete

învățătură creștinească și de informație parohială, distribuită gratuit enoriașilor. Cu această cronică parohială a obținut rezultate pastorale remarcabile, reușind să transforme o biserică familială modestă într-o biserică parohială de frunte atât din punct de vedere spiritual, cât și material.

În toate posturile ocupate a prestat o apreciată activitate administrativă de organizare și îndrumare, atât pe terenul administrației publice, cât și bisericești, pe teren pastoral și misionar. A colaborat permanent la diferite foi și gazete: în perioada 1920-1924 a fost colaborator intern al „Foi Poporului” din Sibiu; fiind de asemenea și corespondent la ziarele din Capitală, dar și la „Telegraful Român” (Sibiu), Revista Teologică (Sibiu) sau Renașterea (Cluj).

Experiența publicistică a folosit-o în mod pastoral, cum spuneam mai sus, la parohia bucureșteană.

MONAHISMUL ȘI ARHIERIA!

Împrejurările vieții dezlegându-l de orice obligație a viețuirii mirenești, cum însuși mărturisea mai târziu, și năzuind spre viața monahală, preotul Dumitru ia o decizie înțeleaptă și morală, intră în monahism. Mitropolitul Bucovinei îl tunde în monahism pe seama mănăstirii Dragormina, la 21 martie 1938, dându-i numele de Emilian. La data de 10 aprilie 1938, conform aprobării Sfântului Sinod, a fost hirotesit întru arhimandrit.

În ședința Sfântului Sinod, din 18 martie 1938, s-a hotărât înființarea provizo-

rie, pe lângă Mitropolia Bucovinei, a unui al doilea post de arhieru vicar cu titlul de „Suceveanul”. Motivul era că PS Arhieru-Vicar Ipolit Rădăuțeanul, din cauza vârstei înaintate, nu putea lua parte la lucrările Sfântului Sinod și la cele administrative eparhiale, fiind aprobată și cererea Mitropoliei Bucovinei de a-l numi pe protoiereul Dumitru Antal vicar provizoriu, după tunderea sa în monahism și acordarea rangului de arhimandrit. Ministrul Cultelor întocmește în acest sens un decret lege publicat în Monitorul Oficial nr. 113/19 mai 1938.

La 28 octombrie 1938 a fost ales de Sfântul Sinod arhieru-vicar la Patriarhie, cu titlul „Târgoviștenul”, și confirmat de Ministerul Cultelor prin înaltul decret regal nr. 3910 din 10 noiembrie 1938. Hirotonia a avut loc la 6 decembrie 1938 în Catedrala Patriarhală, oficiind însuși Patriarhul Miron Cristea și alți doi episcopi, noul hirotonit primind ca arhieru

numele Emilian. Vlădica Emilian s-a ocupat, pentru început, de activitățile Sectorului Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În anul 1940 Eparhia Argeșului a rămas fără ierarh, titularul ei, episcopul Grigorie Leu, fi-

ind transferat la Huși. Se punea problema ocupării Scaunului de la Argeș. De lucrarea aceasta, pentru un an de zile, s-a ocupat episcopul Dionisie Erhan, ca mai apoi să fie trimis vlădica Emilian Antal, numit delegat cu titlul provizoriu de către noul patriarh, Nicodim Munteanu. Între timp patriarhul Miron Cristea trecuse la cele veșnice (6 martie 1939).

Ocuparea postului de episcop locotenent de Argeș a avut loc până la 15 ianuarie 1944, când este ales un episcop titular, prin încetarea delegației ce i s-a acordat în baza adresei Sfântului Sinod cu nr. 13507 din 11 iulie 1941. Neputându-se întoarce la rosturile inițiale ale sfinției sale, vlădica Emilian se retrage la Mănăstirea Cernica timp de un an, unde a fost numit stareț, din iunie 1944 până în martie 1945, când a fost numit locotenent de Mitropolit al Bucovinei.

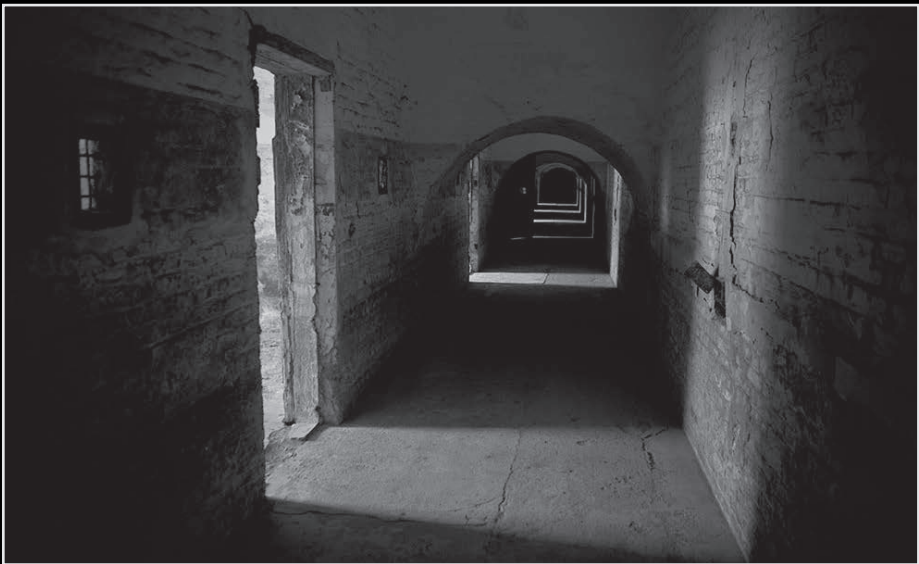
(va urma)

ION PĂUNESCU – DAIA

Liniștea versului uitat

Uneori e de ajuns un cuvânt, o frază, o cugetare, pentru a ajunge în cartea de aur a umanității. Desigur, istoria se joacă perfid, de-a justițiarul, chiar dacă nu întotdeauna îi iese. Nume evidențiate conjunctural strălucesc în pleiada orgoliilor postume, în vreme ce infinite oceane de tăcuți băjbâie smerit prin obscurul ignoranței noastre.

Ion Păunescu Daia este cu siguranță un nume care nu pretinde paternități literare rezonante. Poezia sa rămâne însă scrisă tăcut, pe umbra veșnică a zidurilor temnițelor de la Gherla și Pitești, în care și-a ispășit pedeapsa de douăzeci de ani de detenție. Format profesional pentru a practica medicina veterinară, fiul preotului din Daia Vlașcii, avea să devină căutător de medicină a propriei suferinți, în temnițele roșii. Acolo și-a așezat poezia într-un infinit ocean de tăcuți ai biruinței prin suferință.

CUTEZANȚĂ

Gherla, 1952

La Tine, Doamne, vreau cu sufletul curat
Să mă întorc din beznă, din iadul blestemat,
Să sorb puteri din Haru-Ți preacurat,
Cu trupul Tău să fiu cuminecat.

Mi-ar fi de-ajuns să știu că Sfântul Tău cuvânt
Mă va-nsoți în viață – pe pământ
Și-n licărirea ultimului gând
Să simt puterea Ta, Iisuse blând.

Revarsă, Doamne, Lumină din Lumină
Și Har din Harul Tău să-mi fie cină,
Când trupul meu se va întoarce-n tină
Voi cere-atunci, și iartă-mă de-i vină...

Dă-mi, de se poate, flacăra puterii
Pierdută prin păcat din primul om,
Cu raza Ta din cerul primăverii
Și forța-ncătușată în atom.

Cu ele se-implinesc în altă fire
Încătușatul gând, acum răpus,
Și-ajuns cumva pe-un pisc în nemurire
Să-nfig simbolul vrerii spre mai sus.

ÎN NOAPTEA ÎNVIERII

Pitești, 1950

În noaptea Învierii, pe pământ
Din ceruri se coboară Duhul Sfânt
În suflețe, în inimi și în gând,
Hristos a Înviat, cu chipu-i blând.

Ard mii de stele ca făclii de vis
Pe-altarul cerului ce stă deschis,
Să toarne-n formă și-n cuvânt
În noaptea Învierii pe pământ.

Peste dureri apuse și amar
În noaptea asta se revarsă Har,
Se rup de armonii frânturi de cânt,
Din ceruri se coboară Duhul Sfânt.

Din rana lui Iisus deschisă ieri
Spre împliniri de ne-ntinate vreri
Izvorul vieții curge fulgurând
În suflețe, în inimi și în gând.

E noaptea mare-a Sfintei Învierii!
Iertând păcate și curmând dureri,
Prezent acum ca-n fiecare rând,
Hristos a Înviat cu chipul blând.

Hristos a Înviat, cu chipu-i blând.
În suflețe, în inimi și în gând,
Din ceruri se coboară Duhul Sfânt
E noaptea Învierii, pe pământ.

Pr. Trandafir Vid

PĂRINTELE BENEDICT GHIUȘ

1904 - 1990

Arhimandritul Benedict Ghiuș este una dintre figurile „misterioase” ale Ortodoxiei românești. Deși majoritatea vieții și-a dus-o în mijlocul mulțimilor, a reușit, prin discreție și modestie, să trăiască permanent asemenea unui autentic monah. Din această pricină, mărturiile despre viața lui sunt puține, singurele informații consistente găsindu-se în dosarul său penal, părintele fiind arestat și condamnat în cadrul lotului „Rugul Aprins”.

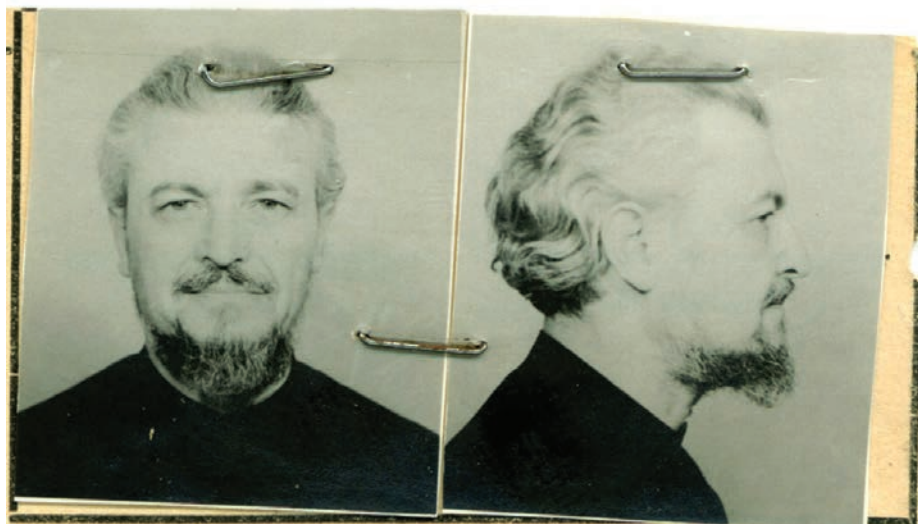
Părintele Benedict Ghiuș s-a născut în 21 octombrie 1904 în satul Domnești, comuna Pufești, județul Vrancea, primind la botez numele de Vasile. Vocația religioasă a tânărului vrâncean s-a manifestat de timpuriu, iar acest lucru i-a ghidat în mod inevitabil viața. După încheierea în mod strălucit a studiilor teologice la Facultățile de

Teologie din Chișinău și București, Benedict Ghiuș a fost propus pentru o bursă la Strasbourg, de unde s-a întors în țară cu titlul de doctor, devenind astfel unul dintre cei mai bine pregătiți teologi din România acelor vremuri.

După revenirea în țară a fost numit prefect de studii la Internatul Teologic

din Cernăuți. Aici a luat contact în mod nemijlocit cu studenți având simpatii legionare și a participat la unele ședințe ale lor. Acest lucru l-a făcut cu acordul Mitropolitului Bucovinei, Visarion Puiu, interesat să afle dacă în cadrul acestor ședințe se discută lucruri care ar putea afecta Biserica. Atitudinea riguros spirituală a întâlnirilor din cadrul grupului de la internat a stârnit simpatia tânărului profesor față de cauza legionară, dar acest fapt nu va duce niciodată la înregimentarea sa în Mișcare. A păstrat însă

de-a lungul vieții aspirația către o religiozitate mai profundă și mai exigentă, atitudine exprimată și în cartea din 1940, *Înnoiește-te, noule Ierusalime*, scrisă împreună cu călugării Antim Nica, Ioil Babaca și Nicodim Ioniță: „Am tratat – spunea părintele Ghiuș la ancheta din 1958 – problema unei mai bune organizări a Bisericii pe baza principiilor mistic-religioase și făceam propuneri în această privință”.

În anul 1938 se va muta ca profesor la Seminarul din Bălți, de unde va fi obligat să se refugieze la București în 1940, din cauza cedării Basarabiei către Uniunea Sovietică. Valoarea intelectuală și morală, precum și legăturile pe care le stabilise cu oamenii din Basarabia au fost argumente ca în 1943 să fie ales episcop de Hotin. Alegerea lui a fost însă invalidată de către Mihai Antonescu, motivele fiind destul de neclare. Smerit, tânărul monah își va accepta destinul și nici-

odată nu va face caz de posibilitatea de a fi fost întronizat ierarh.

Spre sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial începe și pentru părintele Ghiuș aventura spirituală a „Rugului Aprins”. Iată ce își amintește părintele Benedict referitor la acest subiect (în „traducerea” Securității din 1958): „Subsemnatul am luat cunoștință și am început să particip la întrunirile «Rugului Aprins», din câte rețin, din anul 1946, la mănăstirea Antim din București. Ideea acestei forme de activitate religioasă «Rugul Aprins» a fost adusă de preotul Ioan Culighin, care a venit de la Rostov – URSS, fiind adus în timpul războiului antisovietic de către trupele fasciste și stabilit la mănăstirea Cernica. Întrucât preotul Teodorescu Alexandru-Daniel, care pe atunci era frate în cadrul mănăstirii Antim, fusese la muntele Athos – Grecia și făcuse studii în privința acestei activități, a devenit conducătorul asociației «Rugul Aprins». Inițial, din această

asociație au făcut parte: Teodorescu Alexandru-Daniel, subsemnatul, preotul Mihail Avramescu, care în prezent are parohie în orașul Tulcea, profesorul Mironescu Alexandru, preoții Sofian Boghiu și Dubneac Felix, care pe atunci erau călugări în cadrul mănăstirii Antim și alți călugări de la mănăstire, pe care nu mi-i amintesc în momentul de față. În cadrul întrunirilor «Rugului Aprins» care au avut loc în perioada 1946-1947 la mănăstirea Antim s-a desfășurat o activitate exclusiv religioasă. La acele întruniri era invitat și preotul rus Ioan Culighin, care în cadrul întrunirilor respective făcea comunicări despre experiența și trăirea creștină a stareților de la Optina și ne povățuia și pe noi cum să realizăm o asemenea experiență”.

Întrebat de anchetator despre ce fel de experiență era vorba, părintele Ghiuș a răspuns: „Era vorba despre o experiență duhovnicească, ce consta în îndemnul la credință, la rugăciune, la disciplină de sine, la muncă, la fapte de dragoste față de aproapele și altele”.

Pe 5 februarie 1949 a fost numit vicar patriarhal, în urma eforturilor susținute ale Patriarhului Justinian în fața conducerii partidului. Mai mult, Patriarhul îl dorea pe Ghiuș episcop plin. Din păcate, lipsa de încredere a guvernanților în persoana arhimandritului Benedict va face ca statutul de vicar să fie valabil doar pentru o perioadă scurtă de timp. Și el, și celălalt vicar patriarhal, episcopul Partenie Ciopron, au trebuit să demisioneze din funcții în cadrul ședinței Sfântului Sinod din 25 februarie 1950.

Se întoarce la București în ianuarie 1955, ca slujitor la catedrala patriarhală. Aici se întâlnește la începutul anului 1956 cu Daniil

Sandu Tudor, devenit stareț la mănăstirea Rarău, care-i propune să se ocupe de un grup de tineri studenți bucureșteni, doritori să aprofundeze căile credinței: „După ce am acceptat propunerea lui Teodorescu Alexandru de a mă ocupa de educația religioasă a unor elemente intelectuale din rândurile tineretului, cunoscute de el, au și venit la mine trimiși de acesta o serie de tineri studenți... Cu aceste elemente am organizat întruniri la domiciliul meu, cât și la domiciliul profesorului Mironescu Alexandru și la mănăstirea Plumbuita. Precizez că întrunirile de la domiciliul lui Mironescu Alexandru și de la mănăstirea Plumbuita au fost organizate de Teodorescu Alexandru și la o parte din acele întruniri am participat și eu”.

În cadrul întâlnirilor de la mănăstirea Plumbuita, studenții participau deopotrivă la slujbe și la discuții pe teme religioase. Cu ocazia primei întâlniri au vorbit părintele Daniil și părintele Benedict despre o chestiune esențială: atitudinea care trebuie avută față de tinerii comuniști: „Sandu Tudor le-a arătat tinerilor că ei, la facultățile respective, frecventează cursuri laolaltă cu persoane care nu sunt credincioase și trebuie să știe ce atitudine să aibă față de asemenea persoane, în sensul de a fi un respect reciproc și de a colabora acolo unde este posibil, iar subsemnatul, dezvoltând această problemă, am arătat cum catolicii, spre deosebire de ortodocși, resping comunismul și nu colaborează cu el și am susținut punctul de vedere al lui Teodorescu Alexandru, în sensul de a adopta sistemul de colaborare acolo unde este posibil”.

Iată o parte a mărturiei regimului despre activitatea părintelui: „În anul 1945,

Ghiuș Vasile Benedict, împreună cu fostul ziarist Teodorescu Alexandru (Sandu Tudor), mai apoi călugărit și devenit starețul schitului Rarău și alții, au pus bazele unei grupări intitulate «Rugul Aprins», organizând o serie de întruniri în incinta mănăstirii Antim din București. În cadrul întâlnirilor ținute, au discutat, pe lângă probleme de ordin mistic-religios, și o serie de probleme politice, făcând comentarii la adresa regimului din țară. În aprilie 1948, activitatea acestei grupări a fost interzisă prin lege, însă Ghiuș Vasile Benedict a continuat să mențină legătura cu membrii grupării, iar în cursul anului 1955 și-au reluat activitatea, constituind un grup clandestin format din elemente recrutate în special din rândurile studenților, cu care a organizat și ținut întruniri subversive, atât la domiciliul său, cât și la Mironescu Alexandru, precum și în paraclisul mănăstirii Plumbuita din București. În cadrul acelor întruniri subversive, Ghiuș Vasile Benedict, Teodorescu Alexandru și ceilalți au făcut membrilor grupării o educație naționalistă, antidemocratică și au purtat o serie de discuții dușmănoase, făcând agitație contrarevoluționară împotriva orânduirii de stat democrat-populară din R.P.R.”.

Prin urmare, la fel ca în cazul celorlalți arestați din cadrul lotului, câteva elemente biografice frave au fost diabolizate și extinse după stereotipurile regimului comunist. Pe baza lor, Benedict Ghiuș a fost condamnat la 18 ani de muncă silnică și 10 ani de degradare civică. A executat pedeapsa la închisoarea „C” MAI, la Jilava (din 3 aprilie 1959), la Aiud (din 19 mai 1959), fiind transferat apoi la formațiunea 0957 Ostrov din 16 mai 1962. A

fost eliberat pe 25 iunie 1964, fiind grațiat alături de mulți alți deținuți politici. Își va petrece restul vieții în aceeași discreție și smerenie, devenind un adevărat model de duhovnic pentru numeroase generații.

„Figură luminoasă, suflet blând, om de perfect echilibru, deopotrivă duhovnic și teolog, poate puțin naiv a fost arhimandritul Benedict, care a dat prestigiu monahismului românesc prin participarea sa la rezistența credinței, mărturisită în temniță și martiriu. Deși modest, este totuși figura cea mai frumoasă a clerului nostru.

Era un călugăr firav și plătând la trup, dar curat și integru la suflet. Om de aleasă cultură și mare duhovnic. La «Rugul Aprins», cerc de călugări și laici intelectuali preocupați de rugăciunea inimii, părintele Benedict a polarizat, prin viața sa duhovnicească, activitatea întregului grup. A refuzat să urce treptele ierarhiei bisericești, optând pentru puritate.

Verbea frumos, slujea cu evlavie, spovedea cu pricepere, zidea sufletește cu putere și trebuia ferit de pericole, căci nu știa, din naivitate, să fie prudent în fața prigonitorilor. Deși atât de modest, personalitatea lui concentrează tot ce are frumos și sfânt ortodoxia românească” (Ioan Ianolide).

Părintele Benedict s-a stins din viața aceasta pământească în chilia sa de la Mănăstirea Cernica, în data de 12 iunie 1990. S-a stins ca o lumânare de ceară curată, arzând el însuși, luminând și folosind pe mulți atât prin cunoștințele sale, cât mai ales prin exemplul vieții sale jertfelnice.

fericiteicprigoniti.net

PĂRINTELE JUSTIN PÂRVU

1919 – 2013

Părintele Justin Pârvu s-a născut la 10 februarie 1919 în satul Petru Vodă (dependent azi de comuna Poiana Teiului) din județul Neamț, fiind ultimul născut din cei patru copii. Părinții săi, Gheorghe și Ana, i-au dat la botez numele Iosif. În anul 1936, a intrat în obștea Mănăstirii Durău, fiind călugărit la 20 septembrie 1942 în aceeași mănăstire. Între 1937 și 1941 a urmat cursurile Seminarului monahal de la Mănăstirea Cernica. În anul 1941, desființându-se Seminarul de la Cernica, a fost transferat la Seminarul din Râmnicu Vâlcea.

La 27 octombrie 1942 a fost hirotonit diacon, iar la 14 iunie 1943 a fost hirotonit preot de arhierul Valerie Moglan (pe atunci episcop vicar al Mitropoliei Iașilor), în catedrala mitropolitană din Iași. În

1943-1944 a fost preot militar al Batalionului 18 Vânători de Munte, care a luat parte activă la luptele purtate până pe Don și în Crimeea, la răsărit de Nistru. A primit gradul de sergent. După capitularea și schimbarea regimului politic de la 23 august 1944, Părintele Justin s-a retras din armată și

în toamna lui 1944 și-a reluat studiile la Seminarul de la Râmnicu Vâlcea.

În anul 1946 a fost transferat la Seminarul din orașul Roman, unde, la 15 mai 1948, cu doar câteva săptămîni înainte de bacalaureat, a fost arestat pentru „instigare și activitate subversivă dusă în cadrul Seminarului Sf. Gheorghe din Roman”. Era șeful Frăției de Cruce din seminar. A fost condamnat prin sentința 307 din 14 martie 1949 la 12 ani de închi-

soare și muncă silnică pentru „crima de uneltire contra ordinii sociale”. A trecut prin următoarele închisori: *Suceava* (august 1948 – august 1949), *Aiud* (15 august 1949 – 26 septembrie 1950), *Baia Sprie* (26 sept. 1950 – 17 ianuarie 1953), *Cavnic* (18 ianuarie 1953 – 3 martie 1954), *Gherla* (18 martie 1954 – 29 iulie 1955), *Aiud* (30 iulie 1955 – februarie 1959).

La 10 ianuarie 1959, în apropierea datei prevăzute pentru eliberarea sa, a mai primit abuziv, fără judecată, prin ordinul M.A.I. nr. 10.041, 36 de luni de muncă silnică, pe care le-a executat la Jilava (8 februarie – 18 martie 1959), colonia „Culmea” din Dobrogea (18 martie 1959 – 10 octombrie 1959) și *Periprava* (10 octombrie 1959 – 6 mai 1964).

După eliberare, a lucrat ca muncitor forestier în satul Petru Vodă, în comuna Borca, și apoi lângă Mănăstirea Horaița până în februarie 1967. Din 1967 a fost primit în obștea Mănăstirii Secu, unde a slujit ca preot, cântăreț la strană și duhovnic. Aflat la un hram al Mănăstirii Secu, la 29 august 1972, episcopul Nestor Vornicescu, fost stareț al Mănăstirii Neamț, pe atunci episcop vicar la Mitropolia Craiovei, cunoscând nevoițele duhovnicului, îl hirotesește protosinghel. Între 1975 și 1990 părintele a fost transferat la Mănăstirea Bistrița, lângă Piatra Neamț, cu aceleași ascultări. La începutului anului 1990 s-a întors la Mănăstirea Secu, apoi, în luna mai 1991, a întemeiat Schitul Petru Vodă, dependent de acea mănăstire, însoțit de doi ucenici.

Pe lângă prezența la slujbele zilnice și pravila sa de monah și de preot, zi și noapte, cu timp și fără de timp, Părintele Justin a primit credincioși din România și din întreaga lume și i-a povățuit spre mântuire, chemându-i pe toți la renașterea duhovnicească atât de necesară.

În 1994, Sinodul BOR a dispus schimbarea statutului schitului în cel de mănăstire, cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil. Din 1999 a început editarea de carte și construirea unui schit de maici pe locul actualei Mănăstiri Paltin. Acolo, surorile și maicile au purtat de grijă femeilor bolnave care veneau în căutarea rugăciunilor Părintelui Justin, iar din anul 2000 s-a ridicat și un mic internat pentru copii, unde au fost educați și îngrijiți 20-30 de copii anual. În anul 2007, la Mănăstirea Paltin a început construcția unui spital-azil, care a fost gata și a intrat în funcțiune un an mai târziu. Spitalul a fost dotat cu 14 camere de azil, un cabinet de medicină

generală și de boli interne, un cabinet stomatologic și un cabinet de fizioterapie pentru bătrânele din azil, având ca anexă un laborator de plante medicinale.

Începând din anul 2003, la inițiativa Părintelui Justin, Mănăstirea Petru Vodă a pu-

blicat un săptămânal, *Glasul monahilor*, distribuit gratuit miilor de pelerini. Săptămânalul a fost preluat în 2004 de Mănăstirea Paltin, transformat în lunar și apoi, în același an, și-a încheiat apariția. Din vara lui 2008 a fost înlocuit de bilunarul *Atitudini*, care apare încă la Mănăstirea Paltin.

Din mai 2010, Părintele Justin a locuit în Mănăstirea Paltin, unde aerul e mai puțin umed, pentru a-și trata o boală de plămâni căpătată în închisoare și pentru a ajuta la organizarea obștii și la construcția clădirilor necesare acestui lăcaș. Începând cu luna aprilie 2013, părintele nu a mai putut să mănânce nimic și a acceptat să fie dus la spital pentru un control medical. La spitalul de oncologie din Cluj a fost diagnosticat cu cancer la stomac. A trecut la Domnul în scurtă vreme, în noaptea de 16 iunie 2013. La înmormântarea părintelui au fost prezenți apro-

ximativ 25.000 de oameni, în cele trei zile premergătoare venind să i se închine cam tot atâția fii duhovnicești și oameni pe care i-a cunoscut.

„Părintele Iustin era ca patriarhul Avraam... Un călugăr, dacă era scos din mănăstire, știa că la dânsul găsește o bucată de pâine, găsește o chiliuță, găsește un cuvânt de întărire. Și îi da nădejde. Mare lucru să îți dea cineva nădejde! O măicuță, un om bolnav, o femeie cu copii... Toți! Părintele Iustin și cu dreapta și cu stânga împărțea. Un om al milosteniei extraordinar!...

Părintele a fost acel stejar la umbra căruia am crescut cu toții și ne-am bucurat de umbra lui, de măreția lui, de trăinicia lui. Părintele era omul pe care l-aș putea numi un erou. Pentru că avea un eroism continuu al nevoițelor, al iubirii de neam, al iubirii de Hristos...” (Ierom. Siluan Antoci).

manastirea.petru-voda.ro

PRAZNICUL ADORMIRII MAICII DOMNULUI LA MĂNĂSTIREA DE PE LÂNGĂ SEDIUL EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE A ITALIEI

Marti, 15 august, Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului de la Roma și-a prăznuit Hramul pentru a noua oară.

Pentru obștea noastră, acesta este un motiv de bucurie, dar și de mulțumire adusă lui Dumnezeu și Maicii Domnului pentru toate binefacerile ce au dăruit nouă în acești nouă ani de slujire binecuvântată.

Praznicul a început cu privegherea de luni seara, la Paraclisul Mănăstirii, iar în dimineața zilei de 15 august, Preacuviosul Părinte Arhimandrit Atanasie, Vicar Eparhial, a slujit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie împreună cu un sobor de preoți și diaconi din Roma și împrejurimi pe o scenă special amenajată din parcul Episcopiei.

După slujirea Dumnezeieștii Liturghii, a urmat și tradiționala agapă frățească, alături de toți ostenitorii și pelerinii veniți la acest praznic binecuvântat.

Rugăm pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu să ne acopere pururea sub sfântul său acoperământ și să ne fie povățuitoare și de-mână-ducătoare în împărăția Fiului său!

PARTICIPAREA PAROHIEI ASOLO-ITALIA, LA PROCESIUNEA DE ADORMIREA MAICII DOMNULUI DE LA MĂNĂSTIREA MOISEI-MARAMUREȘ

In data de 15 august, de Adormirea Maicii Domnului, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Siluan, al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, Parohia „Sfântul Proroc Moise” din Asolo a mers în procesiune cu un numeros grup de borșeni stabiliți în Italia la mănăstirea Moisei din Maramureș. Preasfințitul Iustin Sigheteanul a ținut un cuvânt de învățătură vorbind despre apostolatul credincioșilor noștri din Occident, despre frumusețea satelor de altă dată pline de tradiții și credință. Starețul Mănăstirii Moisei, părintele protosinghel Teofil Pop, a menționat legătura numelui de Moisei cu cea a Sfântului Proroc Moise.

Mulțumim copiilor și părinților, credincioșii parohiei Asolo, cu care ne-am rugat Măicuții Domnului pentru pace și liniște, obștii mănăstirii Moisei, care ne-a primit cu drag, și părintelui Vasilică Grec, ce ne-a facilitat organizarea evenimentului.

Bucuria și emoția celor ce vorbesc despre procesiunile de altădată ne confirmă importanța continuității acestei frumoase tradiții.

Mulțumim Domnului și Măicuții Domnului pentru toate!

CONSTRUCȚIA ȘCOLII ȘI BISERICII PAROHIALE DIN PESCARA A AJUNS LA COTA +3,2 M

În perioada 22 iulie 2017-5 august 2017 lucrările la construirea bisericii și școlii parohiale din Pescara au ajuns la cota +3,2m.

După realizarea lucrărilor din primele săptămâni, s-au cofrat și turnat stâlpii de rezistență, s-au zidit pereții și s-a turnat centura bisericii de la cota +3,2 m.

Tot în această perioadă s-au izolat pereții de la demisolul bisericii, unde va fi școala românească a parohiei.

Următoarea etapă este de ridicare a zidurilor până la cota +5, după care se începe construcția acoperișului și a turlei bisericii parohiale, care va ajunge la înălțimea de 17 m.

Pe 5 august lucrările s-au încheiat, urmând să fie reluate la începutul lunii septembrie, după perioada de vacanță a muncitorilor.

Biserica Parohiei ortodoxe române „Sfântul și Dreptul Simeon și Sfânta Prorociță Ana” Pescara va avea o suprafață de 220 mp, iar la demisolul acesteia se va construi școala parohială, având suprafața de 180 mp.

Doar uniți vom scrie o istorie susținând în continuare proiectul parohial. Se poate contribui lunar cu o suma benevolă, urmând ca donatorii să fie înscrși în „Cartea de aur a ctitorilor” ce va fi depusă în altarul bisericii la sfințirea ei. Se pot face donații

de moment la biserica parohială după sfârșitul fiecărei Sfintei Liturghii la „Coșul Ctitorilor”.

Se poate face transfer bancar direct în contul parohial **Chiesa Ortodossa San Simeone il giusto ed Ana Profetesa**, deschis la Banca Prossima, specificând la cauza: „**Ctitorim împreună biserică pentru parohie**”. IBAN: **IT56M0335901600100000017870**

Milostivul Dumnezeu să reverse harul Său peste toți ctitorii, donatorii, jertfitorii și ostenitorii ce contribuie la ridicarea bisericii și școlii parohiale din Pescara!

HARAMUL PAROHIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN ROVIGO

Sâmbătă, 5 august 2017, credincioșii Parohiei ortodoxe române din Rovigo, Protopopiatul Triveneto 2, păstoriți de părintele paroh Nicolae Budui, și-au prăznuit pentru a noua oară ocrotitorul, pe Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț, Hozevitul, pustnic român care s-a nevoit Țara Sfântă și ale cărui sfinte moaște se află în biserica Mănăstirii Sfântul Gheorghe din Hozeva.

Sfânta Liturghie, săvârșită împreună cu un sobor de preoți de la parohiile învecinate, ne-a umplut sufletele de bucurie și har, continuând apoi cu slujba Parastasului și o masă frățească, prilej cu care s-au recitat versuri pline de înțelepciune ale Sfântului Cuvios Ioan Iacob, versuri la fel de actuale și astăzi:

Aruncându-ne în urmă
Ochii noștri sufletești
Către anii din vechime
A vieții creștinești,
Mintea noastră se uimește
De sfințenia de-atunci,
Limba fără grai rămâne,
Ne simțim ca niște prunci.
Căci vedem păgânitatea
Dând război neconținut
Adunărilor creștine
Din Apus și Rasărit.
Și aflăm credința sfântă
Ca un foc atunci arzând
Iar Biserica în culmea
Biruințelor șezând.
Adâncindu-ne mai tare
În trecutul depărtat
Al Bisericii creștine
Gândul nostru stă mirat:
Uriași vedem în față
Pe străbunii credincioși
Noi suntem pe lângă dânșii
Toți, pitici neputincioși.

Fruntea lor având cununa
Razelor dumnezeiești,
Ni se pleacă de rușine
Ochii noștri cei trupești.
Mici la suflet, mari la patimi
Noi aproape nu-ndrăznim
Să mai cugetăm la Slava
Noului Ierusalim!
Despre viața minunată
A „celor întâi născuți”

Lumea astăzi nu mai știe,
Sfinții stau necunoscuți!
Astăzi traistele științei
S-au umplut cu născociri
Iar din tainele credinței
Lumea nu mai are știri!
Toată străduința lumii
Este spre a dovedi
Că: „Materia e totul,
Duhul n-are unde fi”!
Cât de mult se mai înșeală
Cel numit „Cuvântător”
Care cearcă numai „firea”
Neștiind pe „Făcător”!

Poezia „Odinioară și acum”, din volumul *Din Ierihon către Sion*,
Ierusalim, 1999, p. 43

Rețete

și sfaturi practice

Peste frunza foșnitoare, calcă Toamna apăsată; arămie, zâmbitoare, multe daruri a lăsat! Fructe dulci și aromate, legume pe săturate... Doamne, ce frumos îi șade! Poala-i largă, ruginie, în cascadă parcă-i cade, arătând ca o regină! (după Aurora Luchian)

În acest ton melancolic, vă propunem câteva rețete pe cât de ușoare, pe atât de gustoase! Spor la treabă!

OLADII DIN MERE

fragede, aromate, ideale pentru micul dejun

Ingrediente: 4 mere, 2 linguri făină integrală, 2 ouă, 3 g bicarbonat, îndulcitor (la alegere), ulei (pentru prăjit), miere, dulceață sau zahăr pudră.

Mod de preparare: Se spală merele, se curăță de coajă, se dau pe răzătoare, se amestecă împreună cu ouăle și îndulcitorul, apoi se

adaugă treptat făina cu bicarbonatul, până se obține un aluat cu densitatea unei smântâni groase. Oladiile (ca niște clătite micuțe) se pun cu lingura în tigaia cu ulei încins și se prăjesc bine, fără să se ardă.

Se servește cu miere de albine, cu dulceață sau zahăr pudră.

SALATA „FIRIMITURI”

o salată cu gust fabulos, pe placul tuturor!

Ingrediente: 2 morcovi, 4 ouă fierte, 200 g ton din conservă, 2 cepe, 1 lingură oțet, 150 g smântână, 1 lingură muștar de Dijon, 1 lingură zeamă de lămâie, 1 linguriță coajă de lămâie rasă, 2 linguri sos de soia, 1 legătură de verdeață, sare și piper după gust, 100 g pesmet.

Mod de preparare: Într-o tigaie încălzită se prăjește puțin pesmetul până se rumenește. Ceapa curățată se taie rondele și se marinează în oțet cca 10 minute. Morcovii curățați se rad. Tonul se scurge și se mărunțește cu o furculiță. Ouăle curățate se dau pe răzătoare, mai puțin două gălbenușuri. Se amestecă tonul, morcovul, ouăle, ceapa (scursă) și verdeța. Se face un sos din: gălbenușuri, smântână, muștar, suc de lămâie, coajă de lămâie, sos de soia, sare și piper, folosind blenderul. Se azonează salata cu sosul obținut și se dă la frigider pentru cel puțin 10 minute. Se servește pe un platou, presărată cu pesmet.

CASEROLĂ DE CARTOFI LA CUPTOR

o mâncărică de origine franceză, delicioasă, dar și foarte simplă!

Ingrediente: 6 cartofi, 2 ouă, 100 g cașcaval, 4 linguri maioneză (sau iaurt grecesc), 2 căței de usturoi, mărar, sare, piper, ulei.

Mod de preparare: Usturoiul și cașcavalul se rad pe răzătoarea mică, iar cartofii pe cea mare. Se bate un ou cu jumătate din cantitatea de cașcaval, maioneza, usturoiul și cartofii, obținându-se o masă omogenă care se potrivește de gust cu sare și piper. Celălalt ou se bate împreună cu mărarul tocat și restul de cașcaval. Se unge cu ulei o formă de copt și se umple cu amestecul de cartofi. Se toarnă deasupra oul cu mărar și cașcaval. Se dă la cuptorul preîncălzit la 180°, pentru cca. 40 minute.

CRUTOANE CROCANTE CU MIEZ MOALE

un aperitiv aromat, aspectuos, perfect și pentru oaspeți

Ingrediente: 200 g pâine neagră sau baghetă, 2 ouă, 50 g cașcaval, 1 morcov, 1 legătură mărar (sau pătrunjel), sare, ulei.

Mod de preparare: Se taie pâinea (nu proaspătă) în fâșii subțiri (cca 2cm grosime). Morcovul se dă pe răzătoarea medie. Verdeța se toacă mărunt. Cașcavalul se dă pe răzătoarea mare. Se ia o tavă de cuptor care se tapetează cu hârtie de copt unsă cu ulei. Într-un bol se bat ouăle cu cașcavalul, verdeța, morcovul, după care amestecul se potrivește de gust cu sare. Se înmoaie fiecare bucățică de pâine în acest amestec și se așază în tavă. Se dă la cuptor (preîncălzit la 200°) pentru cca. 10 minute.

ÎNGHEȚATĂ „PINA COLADA”
un desert super-delicios pentru toți membrii familiei.

Ingrediente: 200 ml frișcă, 100 g fulgi nucă de cocos, 100 g ananas din conservă, 100 ml suc de ananas, 100 ml smântână, 300 ml lapte condensat.

Mod de preparare: Se bate frișca rece peste care se pun fulgii de cocos, ananasul tăiat bucățele, smântâna, laptele condensat și sucul de ananas. Se omogenizează bine, se pune într-o formă și se dă la congelator pentru cel puțin 4 ore.

(după bucatarul.tv)

ÎNGHEȚATĂ DE CIOCOLATĂ CU BANANE
pentru adulții pasionați de înghețată

Ingrediente: 300 ml frișcă, 3 banane, 100 ml lichior cremos (gen Baileys), 50 ml rom negru (pentru aromă, dar și contra acelor de gheață), 150 g ciocolată neagră.

Mod de preparare: Se topește ciocolata în frișca încălzită puțin pe foc; deasupra se adaugă bananele, lichiorul și romul și se omogenizează bine cu ajutorul unui blender. Se dă la congelator cca 4-5 ore.

POFTĂ BUNĂ!

ȘTIAȚI CĂ...?

O dată cu venirea anotimpului rece și ploios, zilele încep să scadă, nopțile devin mai lungi, apar variații de lumină și temperatură importante. Toamna este un anotimp de schimbare a bioritmurilor de vară la care organismul încearcă să se adapteze, însă, până se acomodează, resimte un disconfort psihic și fizic. **Astenia de toamnă**, ca și astenia de primăvară, sunt resimțite diferit în funcție de capacitatea organismului de a se adapta condițiilor meteorologice schimbătoare. Foarte multe persoane sunt astenice primăvara și toamna, sunt obosite, nu au energie și chef de nimic, suferă de depresie din cauza ritmului biologic modificat. Organismul este lipsit de vitalitate, sistemul nervos este serios afectat, imunitatea este deficitară. Apare senzația de epuizare, de oboseală accentuată, care se menține la cei cu astenie chiar dacă au dormit suficient și chiar dacă ziua nu a fost deosebit de încărcată. Starea de somnolență, insomnia sau nevoia exagerată de odihnă, scăderea capacității de concentrare și memorare, comportamentul labil, migrenele, nervozitatea, starea de îngrijorare fără motiv, apatia, tristețea, sentimentul de a fi copleșit de activitățile obișnuite, sentimentul de frustrare, plânsul sau râsul fără motiv, intoleranța la zgomote, palpitațiile, ușoare ameteli, scăderea poftei de mâncare și a tonusului mus-

cular, toate acestea sunt simptome ale asteniei de toamnă.

Pentru ca adaptarea să fie mai ușoară, ajutați-vă organismul apelând la o dietă ușoară. Consumați grăsimi nesaturate (**ulei de măsline, ulei de pește**), fructe și legume proaspete (**mere, pere, gutui, struguri, citrice, banane, kiwi, salată, urzici, leurdă, lăptuci, lobodă, sparanghel, ștevie, spanac, pătrunjel, mărar, ceapă verde, usturoi verde, praz, țelină, morcovi, broccoli, mazăre, fasole verde, cartofi, ciuperci, sfeclă roșie**), fructe uscate (**curmale, smochine, stafide, nuci**), **cereale, miere** (în loc de zahăr), **lactate, ouă, carne de pui, vită, ficat, pește, crustacee**. Eliminați din alimentație dulciurile concentrate, care accentuează starea de astenie și întrețin un cerc vicios, prin creșteri și descreșteri bruște ale glicemiei. Foarte utile sunt *produsele de panificație din făină integrală* (bogate în fibre și carbohidrați), deoarece carbohidrații trec în sânge treptat și energizează organismul pentru mai mult timp; totodată, induc mai repede senzația de sațietate. Este indicat să consumați mai puțină sare, condimente picante și iuți. Nu consumați cafea în exces, 1-2 cești pe zi sunt suficiente pentru a vă da un impuls. **Hidratați-vă suficient!**

(după biolog Iosefina Ungureanu)

Preoteasa Daniela PORUMB

